

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

FONDACIJA
Mozaik

Jasmina Suljović, Svetlana Radosavljević, Biljana Dakić Đorđević,
Aleksandra Vesić, Elma Demir, Nenad Ličanin

KA OPĆEM DOBRU

Početna analiza
zakonskog okvira u
Bosni i Hercegovini u
oblasti filantropije

Sarajevo, 2021

**Jasmina Suljović, Svetlana Radosavljević, Biljana Dakić Đorđević,
Aleksandra Vesić, Elma Demir, Nenad Ličanin**

KA OPĆEM DOBRU

**Početna analiza
zakonskog okvira u
Bosni i Hercegovini u
oblasti filantropije**

Sarajevo, 2021

Izdavač
Fondacija Mozaik

Za izdavača
Adnana Mahmutčehajić Čamdžić i Aida Vežić

Autorice i autori
Jasmina Suljović, Svetlana Radosavljević, Biljana Dakić Đorđević,
Aleksandra Vesić, Elma Demir, Nenad Ličanin

Lektura
Lidija Sejdinović

Dizajn i obrada
Agencija Mašta

Sjedište izdavača
Sarajevo

Godina izdavanja
2021

® Fondacija Mozaik. All rights reserved

Ovaj izvještaj je omogućen velikodušnom podrškom američkog naroda putem Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID). Sadržaj je odgovornost Mozaik fondacije, Hastor fondacije, Pomozi.ba, Mreže mira, Trag fondacije i Katalist fondacije, te ne odražava nužno stajališta USAID -a ili Vlade Sjedinjenih Država.

Sadržaj

Metodologija	2
Zakon o porezu na dodatu vrijednost	4
Zakon o carinskoj politici	6
Zakoni o porezu da dohodak	8
Zakoni o porezu na dobit	11
Zakoni o porezu na promet nepokretnosti, poklon i naslijeđe	13
Zakoni o deviznom poslovanju	17
Zakon o udruženjima i fondacijama	20
Zakoni o volontiranju	28
Zakoni o igrama na sreću	32
Zakoni o unutrašnjem platnom prometu	34

Metodologija

U nastavku se nalazi početna analiza zakonskog okvira radi unapređenja pravnog i fiskalnog okvira za razvoj filantropije. Istraživanje pravnog okvira obuhvata entitetski, kantonalni i državni nivo, kao i Brčko Distrikt BiH, u ovisnosti od nadležnosti pojedinog nivoa vlasti.

Definicija Oxfordskog rječnika opisuje filantropiju kao “the practice of helping the poor and those in need, especially by giving money”, odnosno kao praksu pomaganja siromašnim i onim u potrebi, naročito kroz davanje novca. Danas se organizirana filantropija ne manifestira samo kroz donaciju novca ili robe, već i kroz ulaganje vlastitog slobodnog vremena i volonterske angažmane. Da bi filantropske aktivnosti bile uspješne, nužno je da filantropi djeluju u povoljnom pravnom i poreznom okruženju, u saradnji sa jedinicama lokalne samouprave i viših nivoa vlasti. Stoga, obim ovog pregleda je analiza postojećeg zakonodavnog okvira koji ima direktan ili indirektan utjecaj na sam rad filantropskih organizacija u Bosni i Hercegovini, ali jednako tako i na same filantropice i lica u potrebi (Filantropski akteri). Istraživanje je uradio tim advokata iz advokatske kancelarije Mirna Milanović – Lalić, Jasmina Suljović i Belma Dervišević desk analizom.

Prema Izvještaju Evropske unije za 2020. godinu za Bosnu i Hercegovini: „Nije ostvaren napredak u pogledu osiguranja podsticajnog okruženja za civilno društvo. Sadržajne i sistematske konsultacije sa civilnim društvom se tek trebaju osigurati.“ (Evropska komisija, Izvještaj o Bosni i Hercegovini za 2020. godinu, str. 4). Cilj ove analize je ukazati na probleme, nedorečenosti i razlike s kojima se Filantropski akteri susreću svakodnevno, i koje potencijalno predstavljaju prepreke u njihovom radu.

S obzirom na složeno uređenje Bosne i Hercegovine, zakonodavni okvir prati državno uređenje. Tako su pojedini zakoni i primjenjivi podzakonski akti doneseni na nivou cijele Bosne i Hercegovine, kakav je slučaj s indirektnim porezima odnosno porezom na dodatu vrijednosti i carinama. Zatim, poreska politika u odnosu na poreze na dohodak i dobit je u nadležnosti entiteta i Brčko Distrikta BiH, zbog čega su u oblasti ovih poreza u Bosni i Hercegovini važeća po tri zakona. U pogledu poreza na nepokretnosti, imovinu, naslijeđe i poklon, u Federaciji Bosne i Hercegovine je poreska politika u nadležnosti kantona, dok je u Republici Srpskoj i Brčko Distriktu BiH, ista u nadležnosti tih nivoa vlasti. Dakle, ova poreska oblast je regulirana najvećim brojem zakona, te je u ove svrhe analiziran 21 zakon. Zatim, nakon analize poreskih propisa pristupljeno je analizi i drugih zakona koji imaju određen utjecaj na filantropiju i Filantropske aktere. Ovi zakoni su također doneseni na nivou entiteta i Brčko Distrikta BiH, dakle po tri zakona iz oblasti deviznog poslovanja, igara na sreću i volontiranja, te dva zakona iz oblasti unutrašnjeg platnog prometa. Pored navedenih zakona u okviru poreske politike u odnosu na Zakon o porezu na dodatu vrijednost, analizirani su i Zakoni o hrani koji su doneseni na nivou Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, radi prikaza poreskog tretmana donacija hrane koja je pred istekom roka trajanja. Dakle, u ukupnom zbiru analizirano je 46 zakona, s tim da su analizirani kumulativno uz pravilnike koji reguliraju pitanja provedbe predmetnih zakona. Analizu svake predmetne cjeline prati i komentar autora koji ukazuje na nedorečenosti, različitosti i eventualne probleme u primjeni određenog pravnog akta.

U Bosni i Hercegovini niti jednim zakonom nije definirano šta je donacija. S druge strane, udruženja i fondacije su definirane zakonima o udruženjima i fondacijama. Međutim, drugi zakoni koji reguliraju poreski aspekt najčešće samo spominju humanitarne organizacije ili organizacije koje se bave humanitarnom djelatnošću u kontekstu određenih poreskih oslobođanja, međutim, to obuhvata veoma mali spektar organizacija civilnog društva u BiH. Osim humanitarnih organizacija, postoji veliki broj drugih

organizacija civilnog društva koje se bave drugim, za društvo korisnim svrhama, a koje nužno ne spadaju u oblasti humanitarnih djelatnosti, a ipak se bave dobročnim radom, odnosno filantropijom. Pitanje tumačenja različitih zakona i njihove implementacije je pitanje nadležnosti različitih upravnih organa u Bosni i Hercegovini, pa u praksi nastaju različitosti. Zbog toga je potrebna sveobuhvatna analiza zakonodavnog okvira, koja ukazuje na moguće probleme sa kojima se Filantropski akteri susreću ili mogu susretati zbog kompleksnosti samog zakonodavnog okvira, ali i činjenice da se propisi ne donose uvijek u koheziji. Na osnovu ove analize će u narednoj fazi biti izrađene preporuke za unapređenje pravnog okvira radi razvoja i osnaživanja filantropije u Bosni i Hercegovini, kroz izmjenu nacrtu relevantnih zakona, podzakonskih akata, izradu priručnika, instrukcija ili izmjenu prethodno zauzetih mišljenja

Zakon o porezu na dodatu vrijednost

U Bosni i Hercegovini je na snazi Zakon o porezu na dodatu vrijednost (u daljnjem tekstu „Zakon o PDV-u“) ("Službeni glasnik BiH", br. 9/2005, 35/2005, 100/2008 i 33/2017).

Bosna i Hercegovina

Članom 3. Zakona o porezu na dodanu vrijednost PDV se plaća na promet dobara i usluga koje porezni obveznik, u okviru obavljanja svojih djelatnosti, izvrši na teritoriji Bosne i Hercegovine uz naknadu, te na uvoz dobara u Bosnu i Hercegovinu. Donacije u novcu nisu predmet oporezivanja PDV-om.¹

Članom 24. Zakona o PDV-u su propisana poreska oslobađanja na način da se (između ostalog) PDV ne plaća na promet dobara i usluga koje su direktno povezane sa uslugama koje pružaju političke, sindikalne, humanitarne, dobrotvorne, invalidske i slične organizacije svojim članovima za članarinu, u skladu s propisima kojima su regulirane te djelatnosti, pod uslovom da takva oslobađanja ne dovode do poremećaja konkurencije na tržištu.

Zakonom o porezu na dodatu vrijednost nisu predviđena poreska oslobađanja u odnosu na donacije robe, što uključuje i donacije hrane, pa i hrane koja je pred istekom roka upotrebe ili istekom minimalnog roka trajanja. Bitno je naglasiti da hrana u pogledu roka trajanja označava na dva načina, ili minimalnim rokom trajanja ili rokom upotrebe. Datum minimalnog trajanja je datum do kojeg hrana zadržava svoja posebna svojstva kada je uskladištena na ispravan način, dok se datumom upotrebe („upotrebljivo do“) označava hrana koja je s mikrobiološkog gledišta brzo kvarljiva i nakon kraćeg vremenskog perioda može predstavljati neposrednu opasnost za ljudsko zdravlje. U praksi, to znači da hrana koja je pred istekom minimalnog roka trajanja može biti još određeno vrijeme korištena, ukoliko je pravilo skladištena i ako postoje jasne smjernice kako postupati sa takvom hranom.

Pravilnikom o primjeni Zakona o porezu na dodatu vrijednost je izričito propisano da se na rashod nastao zbog proteka roka trajanja dobara ne plaća PDV, pod uvjetom da je, između ostalog, pri uništenju navedenih dobara prisutan predstavnik Sanitarne inspekcije. Dakle, roba se mora uništiti da se bi se smatrala manjkom na koji se ne plaća PDV.

Komentar

Donacije u novcu su neoporezive PDV-om. Međutim, kada su u pitanju donacije robe, pravno lice koje je obveznik PDV-a dužno je obračunati izlazni PDV i izdati internu fakturu u slučaju donacije u robi ukoliko je korišten odbitni ulazni PDV kada je roba kupljena. S obzirom da u pravilu PDV obveznici uvijek koriste odbitni PDV kada nabavljaju robu u svrhu obavljanja svojih poslovnih aktivnosti, to znači da će kod poklanjanja ili doniranja te robe biti u obavezi da obračunaju i plate PDV na doniranu robu. Također, ovako zakonsko rješenje se odnosi na svaku robu, te donacije hrane također nisu oslobođene od obračunavanja PDV-a. Zakon o porezu na dodatnu vrijednost ne pravi nikakvu razliku u pogledu doniranja hrane koja je pred istekom roka trajanja ili kojoj je istekao minimalni rok trajanja, te se takva hrana mora uništiti u prisustvu sanitarnog inspektora, da bi takav manjak bio poreski priznat rashod.

Dakle, ona se mora uništiti, a ne može se donirati da bi se primijenilo poresko oslobađanje. **Time zakonski okvir ne stimulira doniranje.**

Kada je donator rezident Bosne i Hercegovine, primalac donacije u obliku robe nema nikakvih obaveza u pogledu plaćanja PDV-a, već u situacijama kada je potrebno PDV platiti, obaveza plaćanja PDV-a je na donatoru. Međutim, u slučaju inostranih donacija, primalac donacije, na kojeg se ne može primijeniti član 207. Zakona o carinskoj politici (odnosno oslobađanja koja su propisana tim članom zakona), robu bi morao uvesti u Bosnu i Hercegovinu, te kao uvoznik platiti carinu i dodatno platiti PDV.

Zakonom o porezu na dodatu vrijednost je propisano da promet dobara i usluga koje humanitarne, dobrotvorne, invalidske i slične organizacije pružaju svojim članovima za članarinu nisu oporezive PDV-om, pod uslovom da takva oslobađanja ne dovode do poremećaja konkurencije na tržištu. U praksi organizacije civilnog društva se vrlo često finansiraju iz grantovskih sredstava, koja dobiju radi izvršenja određenih projektnih aktivnosti. S obzirom da institucijski grant, odnosno grantovska sredstva nisu propisana Zakonom o porezu na dodatu vrijednost, u praksi su se dešavale situacije tokom poreske kontrole kada je problematiziran karakter sredstava granta koje korisnik granta (nevladina organizacija) dobije i potroši u grantom namijenjenu svrhu. U toku inspekcijskog nadzora je problematizirano da li djelatnost nevladine organizacije predstavlja uslugu koja je plaćena iz grantovskih sredstava, te da li je primalac granta u obavezi na tako primljena sredstva da obračuna PDV. Imajući u vidu da su primaoci grantova najčešće organizacije civilnog društva koja sredstva granta troše u društveno odgovorne i humane svrhe, nužno je podzakonskim aktom ili uputstvom jasno definirati kriterije koje organizacije civilnog društva moraju ispunjavati da se njihove djelatnosti koje se finansiraju iz grantovskih sredstava ne bi mogla smatrati prometom usluga na koja postoji obaveza plaćanja PDV-a. Ovo je važno iz aspekta sprečavanja zloupotreba jer se za promet usluga plaća PDV, te je važno napraviti distinkciju šta se smatra uslugom, a šta se ne smatra uslugom ako su u pitanju donatorska sredstva kojim se finansira određena aktivnost. Dodatno, organizacije civilnog društva nisu oslobođene od plaćanja PDV-a, iako većina njih nije u PDV sistemu. S obzirom da značajan priliv novca organizacija civilnog društva bude utrošen na kupovinu roba i usluga na koje postoji obaveza plaćanja PDV-a, bitno je razmotriti na koji način se može omogućiti organizacijama civilnog društva da traže povrat takvog PDV ili da im bude kompenziran, kako bi ta sredstva mogla usmjeriti na druge filantropske aktivnosti.

Zakon o carinskoj politici

U Bosni i Hercegovini je usvojen Zakon o carinskoj politici (u daljnjem tekstu "Zakon o carinskoj politici") ("Službeni glasnik BiH", br. 58/2015).

Bosna i Hercegovina

Zakon o carinskoj politici BiH, u članu 207., kao i primjenjivi podzakonski akt propisuju oslobađanja od plaćanja carina na uvoz, koji je između ostalog u vezi sa:

- projektom koji je usvojilo Vijeće ministara BiH i koji finansiraju strani donatori ili međunarodne banke u svrhu obnove i rekonstrukcije BiH;
- instrumentima i uređajima koje dobrotvorne ili humanitarne organizacije, kao i fizička lica doniraju zdravstvenim ustanovama, bolnicama i ustanovama za medicinska istraživanja, pod uslovom da su sredstva u cjelini osigurana od strane dobrotvorne ili humanitarne organizacije;
- robom koja zadovoljava osnovne potrebe ljudi (npr. hrana, lijekovi, odjeća, obuća, sredstva higijene i posteljina) a koju uvozi registrirana humanitarna organizacija;
- opremom i kancelarijskim materijalom koje lica ili organizacije registrirane izvan carinskog područja BiH, bez ikakve komercijalne namjere pošiljaoca, šalju registriranim humanitarnim organizacijama u BiH radi obavljanja njihove djelatnosti;
- robom koja je posebno izrađena za obrazovanje, naučni ili kulturni razvoj slijepih lica, a koju uvoze slijepa lica za ličnu upotrebu, ili ustanove ili organizacije ili udruženje slijepih lica koje se bave obrazovanjem slijepih lica ili pružanjem pomoći slijepim licima;
- robom koja je posebno izrađena i prilagođena za obrazovanje, naučni ili kulturni razvoj fizički i mentalno hendikepiranih lica, koju uvozi hendikepirano lice za ličnu upotrebu ili ustanove, organizacije ili udruženja koja se bave obrazovanjem hendikepiranih lica ili pružanjem pomoći hendikepiranim licima;
- robom za žrtve nesreće;
- obrazovnim, naučnim i kulturološkim materijalom, naučnim instrumentima i uređajima namijenjenim obrazovnim, naučnim ili kulturološkim ustanovama ili organizacijama;
- robom koja zadovoljava osnovne potrebe ljudi (hrana, lijekovi, odjeća, obuća, sredstva higijene i posteljina) koju uvoze registrirane humanitarne organizacije radi besplatne podjele u humanitarne svrhe licima kojima je prijeko potrebna pomoć zbog stanja u kojem se nalaze, a koju bez ikakve komercijalne namjere besplatno šalju lica ili organizacije registrirane izvan Bosne i Hercegovine, kao i oprema i uredski materijal koje lica ili organizacije registrirane izvan carinskog područja Bosne i Hercegovine, bez ikakve komercijalne namjere pošiljaoca, besplatno šalju registriranim humanitarnim organizacijama isključivo za obavljanje njihove djelatnosti;
- poklonima koji su primljeni u okviru međunarodnih odnosa;
- robom za koju je, međunarodnim sporazumom koji obavezuje BiH, predviđeno oslobađanje od plaćanja uvoznih dažbina.

Da bi uvoznik uvezao robu u Bosnu i Hercegovini, nužno je da ima carinski broj.

Komentar

Zakon o carinskoj politici u članu 207. obuhvata oslobađanje od plaćanja carina za širok krug roba i usluga, ali propisuje određena ograničenja kada su u pitanju donacije robom. Da bi određena organizacija bila oslobođena od carine, zahtjev za oslobađanje od plaćanja uvoznih dažbina podnosi korisnik oslobađanja uz carinsku deklaraciju kojom je roba prijavljena za puštanje u slobodan promet uz oslobađanje. Dakle, za podnošenje zahtjeva za oslobađanje od plaćanja uvoznih dažbina je legitimisan isključivo korisnik carinske povlastice, a ne drugo lice, pa stoga drugo lice i ne može biti oslobođeno od

plaćanja uvoznih dažbina.

Ako korisnik carinske povlastice sam ne obavlja uvoz robe koja može biti predmetom određene carinske povlastice nego za uvoz te robe drugo pravno lice (uvoznik) iz BiH (posrednik u vanjskotrgovinskom prometu), u tom slučaju korisnik carinske povlastice može ostvariti pravo na oslobođanje od plaćanja uvoznih dažbina, uz ispunjenje ostalih propisanih uslova, samo ako angažovani prevoznik (uvoznik) predmetni uvoz obavlja za račun korisnika carinske povlastice, što treba biti vidljivo iz prateće dokumentacije (npr. fakture i/ili ugovora o uvozu). Kod uvoza robe za tuđi račun ugovorne strane: (1) korisnik uvoza (naručilac posla - primalac robe) a koji je suštinski vlasnik robe koja se uvozi i (2) uvoznik (izvršilac posla uvoza), zaključuju ugovor kojim preciziraju prava i obaveze ugovornih strana. Ovaj ugovor je po prirodi ugovor o nalogu u kojem izvršilac posla (uvoznik) preuzima obavezu uvoza robe iz inostranstva za račun naručioca posla (korisnika uvezene robe), s tim što ima pravo na naknadu za uslugu uvoza robe u skladu sa tim ugovorom. Ugovorom o uvozu trebalo bi što preciznije definirati prava i obaveze ugovorenih strana. Cjelishodno je da se vanjskotrgovinski ugovori zaključuju u pisanoj formi i da uključuju sve neophodne elemente kako bi u slučaju sporova bilo što manje mjesta za nedoumice i različita tumačenja.

Uvoz robe za tuđi račun predstavlja oblik komisionih poslova u kojima se uvoznik javlja kao komisionar ili nalogoprimalac koji za račun i potrebe nekog lica iz BiH nabavlja robu iz inostranstva. U slučaju uvoza za tuđi račun, faktura inostranog isporučioća glasi na uvoznika (u nekim slučajevima se navodi i korisnik uvozne robe), te iz prateće dokumentacije treba biti vidljivo da je u pitanju taj oblik vanjskotrgovinskog prometa tj. da je uvoz za račun drugog lica. Uvoznik (izvršilac posla uvoza za tuđi račun), u skladu sa ugovorom o uvozu zaključenim sa korisnikom uvezene robe organizuje njeno dopremanje iz inostranstva, te isporučuje robu korisniku.

Kod uvoza robe za tuđi račun, uvoznik ne prodaje robu korisniku uvoza, već tu robu, saglasno sa odredbama ugovora o uvozu, stavlja na raspolaganje korisniku uvoza. To znači da uvoznik ne ispostavlja račun (fakturu) za robu korisniku uvoza, već otpremnicom ili dostavnicom stavlja robu na raspolaganje korisniku, te za obavljeni posao uvoza robe za tuđi račun ima pravo na naknadu za tu uslugu u skladu sa ugovorom o uvozu.

Ograničenje postoji u vidu primatelja donacija (država, zdravstvene ustanove, tačno određena udruženja ili humanitarna udruženja, obrazovne, naučne i kulturne ustanove i slično). Dakle, primatelj donacije ne može biti bilo koja nevladina organizacija/organizacija civilnog društva, već djelovati u tačnoj određenoj oblasti ili biti humanitarna organizacija. Za razliku od zakonodavstva Evropske unije, gdje se ovo poresko oslobođanje odnosi na dobročine odnosno filantropske organizacije, u Bosni i Hercegovini se odnosi samo na humanitarne organizacije. Međutim, iako su humanitarne organizacije dobročine i filantropske, ne mora značiti da su sve dobročine i filantropske organizacije istovremeno i humanitarnog karaktera.

S obzirom na to da još uvijek nije usvojen zakon o humanitarnim organizacijama na državnom nivou, bitno je da postoje jasni kriteriji ne osnovu kojih se može odrediti na jedinstven način da li određena organizacija civilnog društva ima humanitarni karakter ili nema. Dodatan prostor za diskusiju je i pitanje iz kojeg razloga su druge organizacije civilnog društva u nepovoljnijem položaju u pogledu oslobođanja od carinskih davanja. Zbog toga bi bilo nužno razmotriti da li se radi o nejednakom tretmanu ostalih organizacija civilnog društva.

U skladu sa Pravilnikom o registraciji i upisu u jedinstveni registar obveznika indirektnih poreza, pravna lica mogu imati carinski broj jedino ako su registrovani za vanjskotrgovinsku djelatnost, što im mora pisati u registracionom dokumentu. Međutim, organizacije civilnog društva se ne bave trgovinom, a time ni vanjskotrgovinskom djelatnošću, zbog čega im to ne može ni pisati u registracionom dokumentu, a posljedično ne mogu ni dobiti carinski broj. Zbog toga je nužno izvršiti izmjene navedenog pravilnika, kako bi se i organizacijama civilnog društva omogućilo da mogu direktno uvoziti robu.

Zakoni o porezu na dohodak

U Bosni i Hercegovini na snazi su tri zakona o porezu na dohodak:

- Zakon o porezu na dohodak Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", br. 10/08, 9/10, 44/11, 7/13 i 65/13);
- Zakon o porezu na dohodak Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 60/15, 5/16 - ispr., 66/18, 105/19 i 123/20); i
- Zakon o porezu na dohodak Brčko Distrikta BiH ("Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH", br. 60/10, 14/17 i 24/20).

Federacija Bosne i Hercegovine

U skladu sa članom 5. Zakona o porezu na dohodak socijalne pomoći, primanja odnosno donacije koje fizička lica ostvaruju po osnovu darovanja pravnih i fizičkih lica za zdravstvene potrebe (operativnih zahvata, liječenja, nabavka lijekova i ortopedskih pomagala), koja nisu plaćena osnovnim, dopunskim ili privatnim zdravstvenim osiguranjem spadaju u prihode koji se ne smatraju dohotkom. Pravilnikom o primjeni Zakona o porezu na dohodak je dodatno specificirano da se takva sredstava ne smatraju dohotkom koji podliježe obavezi plaćanja poreza na dohodak, pod uslovom da je riječ o sredstvima koje pravno i/ili fizičko lice doznači na poseban, samo za tu priliku otvoren bankovni račun, u korist fizičkog lica kao novčanu pomoć u svrhu podmirenja troškova njegovog liječenja odnosno operativnog zahvata, nabavke lijekova i/ili nabavke ortopedskih pomagala, ukoliko ti troškovi nisu prije ili kasnije podmireni ili primaocu donacije nadoknađeni iz sredstava osnovnog, dopunskog ili privatnog zdravstvenog osiguranja. Članom 6. Zakona o porezu na dohodak, stipendije učenika i studenata na redovnom školovanju, do iznosa od 75% prosječne neto plaće po zaposlenom u Federaciji Bosne i Hercegovine su prihodi na koje se ne plaća porez na dohodak.

Također, Zakonom o porezu na dohodak je propisano da su nadoknade štete zbog elementarnih nepogoda prihodi koji također ne podliježu plaćanju poreza na dohodak. Pravilnikom o primjeni Zakona o porezu na dohodak je također detaljnije i definirano šta se smatra nadoknadama štete u slučaju elementarnih nepogoda. U skladu sa ovim pravilnikom, pod nadoknadama šteta koje se ne smatraju oporezivim prihodom odnosno dohotkom fizičkog lica, podrazumijevaju se pomoći odnosno donacije u novcu, stvarima, prehrambenim i drugim artiklima, odjeći, obući, građevinskom materijalu i dr., koje fizičko lice primi od drugih fizičkih i/ili pravnih lica, a povodom šteta nastalih elementarnim nepogodama (poplave, odroni zemljišta, potresi i sl.).

Prema članu 15. Zakona o porezu na dohodak, porezno priznati su rashodi na ime donacije u visini do 0,5% prihoda ostvarenog u prethodnoj godini određenog poreznog obveznika datih u robu, predmetima ili novcu doznačenom na bankovni račun, u kulturne, odgojno-obrazovne, naučne, zdravstvene, humanitarne, sportske i vjerske svrhe, udruženjima i drugima licima koja djelatnost obavljaju u skladu sa posebnim propisima. Izuzetno, donacija iznad propisanog iznosa priznaje se u cijelosti, pod uvjetom da je data na osnovu odluka nadležnih ministarstava o provedbi i finansiranju posebnih programa i akcija u cilju općeg društvenog interesa, ali ne i za redovnu djelatnost primaoca donacije (pokloni).

Republika Srpska

U skladu sa članom 8. Zakona o porezu na dohodak, porez na dohodak se ne plaća na primanja po osnovu organizirane socijalne i humanitarne pomoći kao i na stipendije učenicima i studentima na redovnom školovanju koje iznose 75% prosječne mjesečne neto plate u Republici Srpskoj prema posljednjem objavljenom podatku Republičkog zavoda za statistiku.

Prema članu 17. Zakona o porezu na dohodak, donacije u visini do 2% prihoda od ukupnog prihoda u toj poreskoj godini su porezno priznati rashod.

Brčko Distrikt

U skladu sa članom 6. Zakona o porezu na dohodak, prihodima se ne smatraju prihodi po osnovu socijalne pomoći. U skladu sa članom 4. Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dohodak prihodom se ne smatra dohodak isplaćen u vidu socijalne pomoći iz sredstava sindikalne članarine, kao ni druge socijalne pomoći koje pružaju lica registrirana za humanitarne svrhe.

Članom 7. Zakona o porezu na dohodak je propisano da su neoporezivi prihodi po osnovu stipendija učenika i studenata na redovnom školovanju do visine od 75% prosječne neto plate prema posljednjem objavljenom podatku Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine – Podružnica Brčko.

U skladu sa članom 16. ovog zakona, poslovni rashodi koji su porezno priznati su donacije u visini do 0,5% prihoda ostvarenog u poreznom periodu, datih u robi, predmetima ili novcu doznačenom na bankovni račun kulturne, odgojno-obrazovne, naučne, zdravstvene, humanitarne, sportske i vjerske svrhe, udruženjima i drugim licima koja djelatnost obavljaju u skladu sa posebnim propisima.

Komentar

Zakonom o porezu na dohodak se oporezuju fizička lica, ali i poduzetnici (obrti i djelatnosti srodne obrtu, poljoprivreda i šumarstvo, slobodna zanimanja, druge samostalne djelatnosti), što je važno u kontekstu razumijevanja dopuštenih poresko priznatih rashoda po osnovu donacija, jer se poduzetnici ne oporezuju porezom na dobit.

U Federaciji Bosne i Hercegovine donacije koje fizička lica ostvaruju po osnovu darovanja pravnih i fizičkih lica za zdravstvene potrebe su neoporezive. Rashodi po osnovu donacija su poreski priznati samo do 0,5% prihoda u prethodnoj godini, ali pod uslovom da su date udruženjima i drugima licima koja djelatnost obavljaju u skladu sa posebnim propisima. Izuzetno, donacija je porezno priznat rashod u cjelokupnom iznosu pod uvjetom da je data na osnovu odluka nadležnih ministarstava o provedbi i finansiranju posebnih programa i akcija u cilju općeg društvenog interesa, ali ne i za redovnu djelatnost primaoca donacije (pokloni). Kada je u pitanju prijem donacija iz inostranstva, direktno ili putem crowd-funding platformi s obzirom da su donacije poreski priznate samo ako su uplaćene na posebni bankovni račun otvoren za humanitarne svrhe, takva donacija ne može biti tretirana kao poreski neoporeziv prihod, jer zakon ne prepoznaje takve prilive iz inostranstva kao neoporezive.

U Republici Srpskoj, humanitarna pomoć je neoporeziva. Dakle, donacija se ne mora odnositi samo na zdravstvenu pomoć. Dodatno, poreski priznat rashod je 2% i ne mora biti uplaćen fondacijama ili udruženjima. Međutim, slično kao u Federaciji Bosne i Hercegovine, ukoliko se donacija ne odnosi na organiziranu socijalnu i humanitarnu pomoć, naprimjer, donacije kroz korištenje crowd-funding platformi, vrlo vjerovatno da bi i se i takvi prihodi smatrali oporezivim prihodima, jer zakon ne prepoznaje takve prilive iz inostranstva kao neoporezive.

Zakon o porezu na dohodak Brčko Distrikta uopće ne predviđa donaciju kao neoporezivi prihod, osim ako je riječ o socijalnoj pomoći. Što se tiče neoporezivog rashoda po osnovu donacija on iznosi 0.5%. Međutim, slično kao u Federaciji Bosne i Hercegovine i Republici Srpskoj, ukoliko se donacija ne odnosi

na socijalnu pomoć, naprimjer, donacije kroz korištenje crowd-funding platformi, vrlo je vjerovatno da bi i se i takvi prihodi smatrali oporezivim приходima, jer zakon ne prepoznaje takve prilive iz inostranstva kao neoporezive.

U kontekstu navedenog, važno je jasno definirati šta se smatra donacijom, te eventualno proširiti svrhu u koju se donacije mogu dati, a da budu i dalje neoporezivi приход. Bitno je jasno definirati da li postoji razlika između donacije i poklona, s obzirom na to da su pokloni predmet posebnom poreskog režima oporezivanja.

Važno je napomenuti da se porezno priznati rashodi po osnovu donacija odnosi isključivo na lica koja ostvaruju dohodak od samostalne djelatnosti (npr. obrtnici, samostalni trgovci, advokati i drugi), što će značiti da se porezno priznati rashod ne priznaje osobama koje ostvaruju приход od nesamostalne djelatnosti, odnosno koje su po osnovu ugovora o djelu, autorskog ugovora ili srodnih ugovora, čime se destimulira davanje spomenutih fizičkih lica. Dakle, fizička lica nemaju nikakve poreske olakšice u odnosu na date donacije.

Zakoni o porezu na dobit

U Bosni i Hercegovini na snazi su tri zakona o porezu na dobit:

- Zakon o porezu na dobit Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 15/16 i 15/20);
- Zakon o porezu na dobit Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 94/15, 1/17 i 58/19);
- Zakon o porezu na dobit Brčko Distrikta BiH ("Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH", br. 60/10, 57/11, 33/12 i 30/20).

Federacija Bosne i Hercegovine

Prema članu 4. Zakona o porezu na dobit, lica koja ne podliježu porezu na dobit su, između ostalih, i fondacije, humanitarne organizacije i druga pravna lica registrirana za obavljanje neprofitne djelatnosti u Federaciji i koji ostvaruju prihode na osnovu: prihoda iz budžeta ili javnih fondova države, Federacije, kantona i jedinica lokalne samouprave; prihoda na osnovu sponzorstva ili donacija u novcu i naturi, članarina, naknada kao i prihoda od prodaje ili prijenosa dobara, osim dobara koja se koriste ili su se koristila za obavljanje djelatnosti na tržišnom osnovu. U slučaju da ovakva lica obavljaju neku tržišnu djelatnost te ostvaruju i druge prihode sa tržišta, izuzev prihoda koji su prethodno pobrojani, na takve prihode se plaća porez na dobit.

Član 12. Zakona o porezu na dobit propisuje da su rashodi na osnovu donacija za humanitarne, kulturne, obrazovne, naučne sportske svrhe, a koje se daju pravnim licima koji nisu obveznici poreza na dobit ili fizičkim licima koji nemaju drugih primanja, porezno priznat rashod do visine 3% ukupnog prihoda u periodu za koji se utvrđuje porez na dobit. Također je propisano da se rashodi na osnovu sponzorstva koji proizlaze iz ugovora o sponzorstvu, priznaju kao porezno priznat rashod do visine 3% ukupnog prihoda u periodu za koji se utvrđuje porez na dobit. Pod porezno priznatim rashodima na osnovu sponzorstva podrazumijevaju se rashodi na ime podrške za organiziranje i održavanje manifestacija i drugih sličnih događaja ili projekata koji nisu direktno povezani sa poslovanjem obveznika, sa ili bez protuusluge u vidu reklamiranja imena, djelatnosti, proizvoda i usluga sponzora. Ako su nastali u transakcijama sa povezanim licima, ovi rashodi predstavljaju porezno nepriznat rashod.

Republika Srpska

Lica koja su izuzeta od plaćanja poreza na dobit su pravna lica koja su registrirana za obavljanje nedobitne djelatnosti i koja ostvaruju prihode: iz budžeta ili javnih fondova, od sponzorstva ili donacija u novcu ili naturi, članarina, kao i prihode od prodaje ili prenosa dobara, osim dobara koja se koriste ili su se koristila za obavljanje djelatnosti na tržišnoj osnovi. U slučaju da ovakva lica obavljaju djelatnosti na tržišnom osnovu i ostvaruju prihode iz tržišnih izvora, obveznici su poreza na dobit, za dobit koju ostvare obavljanjem takvih djelatnosti.

Prema članu 16. Zakona o porezu na dobit, donacije u humanitarne, socijalne, kulturne i sportske svrhe su poreski priznat rashod u iznosu od 3% od ukupnog prihoda u toj poreskoj godini. Rashodi po osnovu sponzorstva su poreski priznat rashod u iznosu do 2% od ukupnog prihoda u toj poreskoj godini.

Brčko Distrikt

Javne institucije, vjerske zajednice, mjesne zajednice, političke stranke, sindikat, komore, udruženja, sportski klubovi i savezi, turističke organizacije, zadužbine, vakufi, fondacije i humanitarne organizacije ne plaćaju porez na dobit ostvarenu po osnovu prihoda iz budžeta ili javnih fondova, sponzorstva ili donacija u novcu ili naturi, kamata i dividendi i članarina. Međutim, ukoliko obavljaju i djelatnost koja nije u vezi sa ciljevima zbog kojih su registrirani, podliježu plaćanju poreza na dobit ostvarenu obavljanjem te djelatnosti.

Prema članu 8. Zakona o porezu na dobit, poreski priznati rashodi su donacije javnim institucijama i donacije za humanitarne, kulturne, obrazovne, naučne i sportske svrhe u iznosu do 3% od ukupnog prihoda u toj poreznoj godini. Prema Pravilniku o primjeni Zakona o porezu na dohodak, donacije javnim institucijama, humanitarnim, kulturnim i obrazovnim organizacijama preko iznosa od 3% od ukupnog prihoda u toj poreznoj godini nisu poreski priznate, s tim što se donacija koja prelazi taj iznos može prenositi u naredne tri godine umanjujući buduće donacije.

Također, rashodi po osnovu sponzorstva u iznosu od 2% od ukupnog prihoda u toj poreznoj godini su poreski priznati rashodi. U rashode koji se poreski ne priznaju spadaju donacije političkim strankama i organizacijama.

Poreska osnovica se ne može umanjiti za donacije političkim strankama i organizacijama.

Komentar

Organizacije civilnog društva su izuzete od plaćanja poreza na dobit, u slučaju da ispunjavaju zakonom predviđene uvjete.

Poreski priznati rashodi po osnovu donacija su rashodi do 3% ukupnih prihoda u tekućoj poreskoj godini. Razlika između entiteta i Brčko Distrikta postoji u pogledu stope poreski priznatog rashoda za sponzorstvo, gdje u Federaciji Bosne i Hercegovine iznosi 3%, dok u Republici Srpskoj i Brčko Distriktu iznosi 2%.

Međutim, u Federaciji Bosne i Hercegovine donacija je poreski priznata samo ako se daje pravnom licu koji nije obveznik poreza na dobit ili fizičkom licu koje nema nikakvih primanja.

Dodatno ograničenje ogleda se i u svrhama u koje se donacija može dati. Potrebno je ujednačiti i proširiti svrhu u koju se donacija može dati te obuhvatiti i druge svrhe kao što je vladavina prava, zaštita okoliša, osnaživanje manjina, osnaživanje žena i druge za društvo važne svrhe.

Institucionalni grant nije definiran zakonom, te je nužno da bude definiran da bi se izbjegla različita tumačenja.

■ Zakoni o porezu na promet nepokretnosti, poklon i naslijeđe

U Bosni i Hercegovini na snazi je 21 zakon koji uređuju oblast poreza na promet nepokretnosti, na poklone i naslijeđe:

- Zakon o porezu na promet nekretnina i porezu na naslijeđe i poklone ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 28/18);
- Zakon o porezu na promet nekretnina ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", br. 6/09, 6/13, 6/18 i 12/20);
- Zakon o porezu na imovinu, naslijeđe i poklone ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", br. 9/09 i 13/11)
- Zakon o porezu na promet nekretnina i prava ("Službene novine Tuzlanskog kantona" br. 5/21);
- Zakon o porezu na imovinu i porez na naslijeđe i poklone ("Službene novine Tuzlanskog kantona" br. 14/09, 3/10, 4/10 - ispr., 8/14, 13/19 i 8/20);
- Zakon o porezu na promet nekretnina Hercegovačko-neretvanskog kantona ("Službene novine Hercegovačko-neretvanskog kantona", br. 8/00, 5/04, 11/08, 5/12, 7/12 i 9/15);
- Zakon o porezima ("Službene novine Hercegovačko-neretvanskog kantona", br. 2/09, 3/09 - ispr. i 4/10);
- Zakon o porezu na imovinu, naslijeđe i poklone ("Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona", br. 4/09 i 12/18 i "Sl. novine FBiH", br. 78/20 - odluka US);
- Zakon o porezu na promet nekretnina ("Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona", br. 6/04 i 18/04 - ispr.);
- Zakon o porezu na promet nekretnina ("Službene novine Srednjobosanskog kanton", br. 11/13 i 16/20);
- Zakon o porezima ("Službene novine Srednjobosanski kanton", br. 06/09, 7/09 i 3/10);
- Zakon o porezu na promet nekretnina i prava ("Narodne novine Kantona 10", br. 7/02);
- Zakon o porezima ("Narodne novine Kantona 10", br. 10/09, 1/10, 2/10, 13/17 i 5/18);
- Zakon o porezu na promet nepokretnosti i prava ("Službene novine Bosansko-podrinjskog kantona Goražde", br. 18/01 i 2/10);
- Zakon o porezu na imovinu, naslijeđe i poklon ("Službene novine Bosansko-podrinjskog kantona Goražde": 7/09, 4/13, 15/14, 14/19);
- Zakon o porezu na promet nekretnina i prava ("Narodne novine Posavskog kantona", br. 11/09 i 5/19);
- Zakon o porezu na imovinu, naslijeđe i poklon ("Narodne novine Posavskog kantona", br. 9/08, 4/09 i 5/19);
- Zakon o porezu na promet nekretnina ("Narodne novine Zapadnohercegovačkog kantona", br. 17/99);
- Zakon o porezima ("Narodne novine Zapadnohercegovačkog kantona", br. 12/09 i 15/09);
- Zakon o porezu na nepokretnosti ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 91/2015);
- Zakon o porezu na nekretnine Brčko Distrikta BiH ("Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH", br. 27/2007 i 52/2018).

Federacija Bosne i Hercegovine

U Federaciji Bosne i Hercegovine oblast poreza na promet nepokretnosti, te poreza na nasljedstvo i poklone je uređeno kantonalnim zakonima.

Kanton Sarajevo – Porez na promet nekretnina se plaća u iznosu od 5%. Od poreza nisu izuzete organizacije civilnog društva. Porez na naslijeđe (8%) i poklone (10%) plaća se na nepokretnosti, ali i pokretne stvari, uključujući i gotov novac, novčana potraživanja i vrijednosne papire ako je pojedinačna vrijednost veća od 5.000 KM. Obveznici ovog poreza su fizička lica, iako su članom 22 istog Zakona propisana poreska oslobođanja po osnovu kojih su i određena pravna lica oslobođena plaćanja poreza na poklon (državni organi, vjerske zajednice i slično), iz čega je nejasno na koji način se obračunava poreska obaveza u slučaju poklona organizaciji civilnog društva.

Zeničko-dobojski kanton – Porez na promet nepokretnosti se plaća u iznosu od 5%. Od poreza nisu izuzete organizacije civilnog društva. Porez na naslijeđe i poklone (5%) plaća se na nepokretnosti i pokretne stvari, uključujući i gotov novac, novčana potraživanja i vrijednosne papire ako je pojedinačna vrijednost veća od 2.000 KM, s tim da je obveznik ovog poreza i fizičko lice i pravno lice. Porez na naslijeđe i poklon ne plaćaju Bosna i Hercegovina, Federacija Bosne i Hercegovine, kanton, grad, općina, njihovi organi i institucije, te ustanova ili udruženje građana vjerskog ili humanitarnog karaktera.

Tuzlanski kanton – Porez na promet nepokretnosti se plaća u iznosu od 5%. Od poreza nisu izuzete organizacije civilnog društva. Porez na poklon i naslijeđe se ne plaća na imovinu koja se ustupi bez naknade Bosni i Hercegovini, Federaciji Bosne i Hercegovine, Kantonu, gradu, općini, vjerskim institucijama i humanitarnim organizacijama. Obveznik poreza na naslijeđe (2%) i poklon (3% ili 5%) je fizičko lice koje na teritoriji ovog kantona naslijedi ili primi na poklon imovinu podložnu plaćanju poreza na naslijeđe i poklon, što uključuje pokretnu imovinu preko 2.000 KM, te nepokretnu imovinu. S obzirom da je zakon propisao poresko oslobođanja za pravna lica (npr. vjerske institucije i humanitarne organizacije), a s druge strane jasno naveo da je obveznik poreza na poklon fizičko lice, nejasno je na koji način se obračunava poreska obaveza u slučaju poklona organizaciji civilnog društva, koja se ne bavi humanitarnim radom.

Hercegovačko-neretvanski kanton – Porez na promet nepokretnosti se plaća u iznosu od 5%. Od poreza nisu izuzete organizacije civilnog društva. Obveznik poreza na naslijeđe i poklon je fizičko i pravno lice koje na području Kantona naslijedi ili primi poklon ili stekne po drugom osnovu bez naknade imovinu na koju se plaća porez na naslijeđe ili poklone. Porezu na naslijeđe i poklone podliježu nekretnine (5%) i pokretna imovina (10%) čija vrijednost prelazi 2.000,00 KM. Porez na naslijeđe i poklone ne plaća Bosna i Hercegovina, Federacija Bosne i Hercegovine, kanton, grad, općina, njihova tijela, organizacije i institucije, vjerska institucija i humanitarna organizacija.

Unsko-sanski kanton – Porez na promet nekretnina se plaća u iznosu od 5%. Od poreza nisu izuzete organizacije civilnog društva. Porez na naslijeđe (3%) i poklon (3% ili 10%) se plaća na pokretne i nepokretne stvari, s tim da se na pokretne stvari plaća kada im vrijednost prelazi 2.000,00 KM. Od poreza na naslijeđe i poklone su oslobođene humanitarne organizacije.

Srednjo-bosanski kanton – Porez na promet nekretnina se plaća u iznosu od 5%. Od poreza nisu izuzete organizacije civilnog društva. Porez na poklon i naslijeđe se plaća u iznosu od 5%. Obveznik poreza je fizičko lice, a na pokretne stvari se plaća u slučaju da prelaze iznos od 2.000,00 KM.

Bosansko-podrinjski kanton – Porez na promet nekretnina se plaća u iznosu od 5%. Od poreza nisu izuzete organizacije civilnog društva. Porez na poklon i naslijeđe se plaća u iznosu od 5%. Obveznik poreza je fizičko lice, a na pokretne stvari se plaća u slučaju da prelaze iznos od 2.000,00 KM.

Posavski kanton – Porez na promet nepokretnosti, naslijeđe i poklone se plaća u iznosu od 5%. Prema članu 6. Zakona, porez na promet nekretnina i prava ne plaća se na promet nekretnina u međusobnim odnosima između općina, Kantona, Federacije Bosne i Hercegovine, Bosne i Hercegovine i humanitarnih organizacija. Porezu na naslijeđe i poklone podliježu nekretnine, prava uživanja i korištenja nekretnine i pokretna imovina čija vrijednost prelazi 5.000,00 KM. Obveznik poreza na naslijeđe i poklone je fizička osoba koja na teritoriji kantona naslijedi ili primi na poklon imovinu ili pravo uživanja ili korištenja nekretnine. Porez na naslijeđe i poklone ne plaća Bosna i Hercegovina, Federacija Bosne i Hercegovine, Kanton, općina, njihovi organi i institucije, vjerska institucija i humanitarna organizacija. S obzirom da je zakon propisao poresko oslobađanja za pravna lica (npr. vjerske institucije i humanitarne organizacije), a s druge strane jasno naveo da je obveznik poreza na poklon fizičko lice, nejasno je na koji način se obračunava poreska obaveza u slučaju poklona organizaciji civilnog društva, koja se ne bavi humanitarnim radom.

Zapadnohercegovački kanton – Porez na promet nepokretnosti, naslijeđe i poklone se plaća u iznosu od 5%. Obveznik poreza na promet nekretnina pri kupoprodaji je pravna odnosno fizička osoba prodavac nekretnine, pri zamjeni onaj sudionik prilikom zamjene stiče nekretninu veće vrijednosti, te u svim drugim slučajevima sticatelj nekretnina. Prema članu 4. Zakona, porez na promet nekretnina ne plaća se – na promet nekretnina između kantona i općina u sastavu kantona, te kantonalnih i općinskih tijela uprave, zaklada i fondacija, Crvenog križa ili sličnih humanitarnih udruga osnovanih na temelju posebnih propisa kao i u situaciji kada članovi staračkog domova daju svoje nekretnine općini, Kantonu, Federaciji BiH, BiH ili humanitarnoj ili nekoj drugoj organizaciji radi ostvarivanja socijalne sigurnosti u smislu propisa o socijalnoj pomoći. Porezu na naslijeđe i poklone podliježu nekretnine, prava uživanja i korištenja nekretnine i pokretna imovina čija vrijednost prelazi 2.000,00 KM. Obveznik poreza na naslijeđe i poklone je pravna i fizička osoba koja na teritoriji kantona naslijedi ili primi na poklon imovinu ili pravo uživanja ili korištenja nekretnine. Porez na naslijeđe i poklone ne plaća Bosna i Hercegovina, Federacija Bosne i Hercegovine, Kanton, njihova tijela, organizacije i institucije, vjerska institucija i humanitarna organizacija.

Kanton 10 – Porez na promet nepokretnosti, naslijeđe i poklone se plaća u iznosu od 5%. Od poreza nisu izuzete organizacije civilnog društva. Obveznik poreza na promet nekretnina i prava je prodavac nekretnina, odnosno pravna i fizička osoba koja vrši prijenos vlasništva na nekretninama, pravna i fizička osoba koja u zamjenu daje nekretninu ili pravo veće vrijednosti. Porez na promet ne plaća se na prijenos vlasništva na nekretninama koje se daju za vjerske zadužbine i zaklade. Porezu na naslijeđe i poklone podliježu nekretnine, prava uživanja i korištenja nekretnine i pokretna imovina čija vrijednost prelazi 2.000,00 KM. Obveznik poreza na naslijeđe i poklone je fizička i pravna osoba koja na teritoriji kantona naslijedi ili primi na poklon imovinu ili pravo uživanja ili korištenja nekretnine. Porez na naslijeđe i poklone ne plaća Bosna i Hercegovina, Federacija Bosne i Hercegovine, kanton, grad ili općina, vjerska institucija i humanitarna organizacija.

Republika Srpska

Zakon o porezu na nepokretnosti Republike Srpske predviđa da se porez na nepokretnosti plaća svake kalendarske godine u iznosu do 0,2% od tržišne vrijednosti nekretnine. U skladu sa članom 9. ovog Zakona nepokretnosti koje se koriste u humanitarne svrhe ne podliježu plaćanju poreza na nepokretnosti.

Brčko Distrikt

Zakon o porezu na nekretnine Brčko Distrikta propisuje da se porez na nekretnine plaća svake kalendarske godine u iznosu do 1% od tržišne vrijednosti nekretnine. U skladu sa članom 8. ovog Zakona, može se zaključiti da se nekretnine koje koriste humanitarne nevladine organizacije u svrhu za koju su registrirane, ne podliježu plaćanju ovog poreza. Naime, humanitarne organizacije se ne isključuju od obaveze plaćanja poreza izričito, međutim, zakon izričito navodi da u slučaju da humanitarne organizacije koriste nekretninu za druge aktivnosti koje nisu njihove registrirane svrhe, tada se plaća porez, iz čega se zaključuje argumentom a contrario da u pravilu humanitarne organizacije ne plaćaju porez na promet nekretnina.

Komentar

U pravilu, nevladine organizacije nisu oslobođene plaćanja poreza na promet ili poklon, tako da bi u slučaju poklanjanja nekretnine u većini slučajeva bilo nužno platiti porez na promet nepokretnosti. U Kantonu Sarajevu se čini da je poreski okvir najrestriktivniji u pogledu poklona, jer ne propisuje nikakve izuzetke ili oslobađanja od poreza u pogledu nevladinog sektora.

Da bi se poboljšao filantropski okvir, potrebno je da i ostale organizacije civilnog društva, osim onih koje se bave humanitarnim djelatnostima, budu prepoznate u pogledu poreskih oslobađanja, te je potrebno razmotriti da se organizacije koje se pretežno bave humanitarnom djelatnošću, oslobode plaćanja poreza na promet nekretnina, zbog čega je potrebno regulirati zasebno slučajeve kupovine nekretnine (zemlja i/ili objekat) u humanitarne svrhe.

Zakoni o deviznom poslovanju

U Bosni i Hercegovini na snazi su tri zakona o deviznom poslovanju:

- Zakon o deviznom poslovanju ("Službene novine Federacije BiH" br. 47/10);
- Zakon o deviznom poslovanju ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 96/03, 123/06, 92/09, 20/14 i 20/18); i
- Zakon o deviznom poslovanju u Brčko Distriktu BiH ("Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH", br. 23/16).

Federacija Bosne i Hercegovine

Članom 2. Zakona o deviznom poslovanju tekući poslovi su poslovi zaključeni između rezidenata i nerezidenata čija namjera nije prenos kapitala. Plaćanja i prenosi na osnovu tekućih poslova obuhvataju, bez ograničenja:

- dospjela plaćanja na osnovu vanjskotrgovinskih poslova, kao i po drugim tekućim poslovima sa inostranstvom uključujući i usluge;
- dospjela plaćanja kamata na kredite i neto dobiti od drugih ulaganja;
- plaćanje dospjelog dijela glavnice kredita, povlačenje direktnih investicija i prenos dobiti po osnovu direktnih investicija;
- prenosi u korist fizičkih lica po osnovu: doznaka radnika, penzija, invalidnina i ostalih socijalnih primanja, prenose po osnovu poreza i taksu, međudržavne saradnje, isplata po štetama na osnovu ugovora o osiguranju, prenose po osnovu pravosnažnih i izvršnih sudskih odluka, prenose po osnovu dobitaka u igrama na sreću, naknada za koncesije, članarina i kazni (penala) te umjerenih doznaka na ime troškova za izdržavanje porodice.

Jednostrani prenosi su prenosi imovine iz Federacije Bosne i Hercegovine u inostranstvo ili iz inostranstva u Federaciju Bosne i Hercegovine koji nemaju obilježja izvršenja posla između rezidenta fizičkog lica i nerezidenta fizičkog lica. Jednostrani prenosi mogu biti lični i fizički, od čega je:

- lični prenos imovine prenos imovine iz Federacije Bosne i Hercegovine u inostranstvo ili iz inostranstva u Federaciju Bosne i Hercegovine uključujući poklone i pomoć, rentu, nasljedstvo, podmirenja duga useljenika u matičnoj zemlji, prijenos imovine iseljenika u inostranstvo i dohotka osoba zaposlenih u Bosni i Hercegovini koji nisu rezidenti,
- fizički prijenos svaki prijenos gotovine u konvertibilnim markama, strane gotovine, čekova i materijaliziranih vrijednosnih papira iz Federacije Bosne i Hercegovine u inostranstvo ili iz inostranstva u Federaciju Bosne i Hercegovine.

Jednostrani prenosi predstavljaju kapitalne poslove u skladu sa članom 2. Zakona o deviznom poslovanju. U skladu sa članom 6. Zakona o deviznom poslovanju plaćanje, naplaćivanje i prenos po tekućim i kapitalnim poslovima između rezidenata i nerezidenata vrši se slobodno, u skladu sa ovim Zakonom.

Republika Srpska

U skladu sa članom 2. Zakona o deviznom poslovanju Republike Srpske, tekući poslovi su poslovi zaključeni između rezidenata i nerezidenata čija namjena nije prenos kapitala. Plaćanja i prenosi po tekućim poslovima obuhvataju, bez ograničenja:

- plaćanja po osnovu spoljnotrgovinskih poslova, kao i po drugim tekućim poslovima sa inostranstvom, uključujući i usluge;
- plaćanja na ime kamata na kredite i neto dobit od drugih ulaganja;
- plaćanja dijela glavnice kredita, povlačenje direktnih investicija i prenos dobiti po osnovu direktnih investicija;
- prenose u korist fizičkih lica po osnovu: doznaka radnika, penzija, invalidnina i ostalih socijalnih primanja, prenose po osnovu poreza i taksu, međudržavne saradnje, likvidiranih šteta po osnovu ugovora o osiguranju, prenose po osnovu pravosnažnih i izvršnih odluka, prenose po osnovu dobitaka u igrama na sreću, naknada za koncesije, članarina i kazni (penala), kao i prenose na ime umjerenog iznosa troškova potrebnih za izdržavanje porodice.

Jednostrani prenosi sredstava plaćanja su prenosi iz Republike Srpske u inostranstvo ili iz inostranstva u Republiku Srpsku, koji se ne zasnivaju na izvršenju posla, između rezidenta fizičkog lica i nerezidenta fizičkog lica, a mogu biti lični i fizički. Lični prenos sredstava plaćanja iz Republike Srpske i u Republiku Srpsku uključuje poklone i pomoć, nasljedstvo, rentu, podmirenje duga useljenika u matičnoj zemlji i prenos sredstava iseljenika u inostranstvo. Fizički prenos sredstava plaćanja je svaki prenos gotovine u konvertibilnim markama, kao i prenos efektivnog stranog novca, hartija od vrijednosti i svih drugih fizički prenosivih instrumenata plaćanja iz Republike Srpske i u Republiku Srpsku. Pod drugim fizički prenosivim instrumentima plaćanja podrazumijevaju se prenosivi instrumenti na donosioca, kao i svi drugi gotovinski ekvivalenti, koji se smatraju gotovinom u skladu sa propisom kojim se uređuje sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.

Jednostrani prenosi predstavljaju kapitalne poslove u skladu sa članom 2. Zakona o deviznom poslovanju. U skladu sa članom 6. Zakona o deviznom poslovanju plaćanje, naplaćivanje i prenos po tekućim i kapitalnim poslovima između rezidenata i nerezidenata vrši se slobodno, u skladu sa ovim zakonom.

Brčko Distrikt

U skladu sa članom 2. Zakona o deviznim poslovima Brčko Distrikta, tekući poslovi su poslovi zaključeni između rezidenata i nerezidenata čija namjena nije prenos kapitala. Plaćanja i prenosi po tekućim poslovima obuhvataju:

- dospjela plaćanja na osnovu vanjskotrgovinskih poslova, kao i po drugim tekućim poslovima s inostranstvom uključujući i usluge;
- dospjela plaćanja kamata na kredite i neto dobiti od drugih ulaganja;
- plaćanje dospjelog dijela glavnice kredita, povlačenje direktnih investicija i prenos dobiti po osnovu direktnih investicija;
- prenos u korist fizičkih lica po osnovu doznaka radnika, penzija, invalidnina i ostalih socijalnih primanja, prenos po osnovu poreza i taksu međudržavne saradnje, isplata po štetama na osnovu ugovora o osiguranju, prenos po osnovu pravosnažnih i izvršnih sudskih odluka, prenos po osnovu dobitaka u igrama na sreću, naknade za koncesije, članarina i kazni (penala) te umjerenih doznaka na ime troškova za izdržavanje porodica.

Jednostrani prenosi su prenosi imovine iz Brčko Distrikta u inostranstvo ili iz inostranstva u Brčko Distrikt koji nemaju obilježja izvršenja posla između rezidenta fizičkog lica i nerezidenta fizičkog lica. Jednostrani prenosi mogu biti lični i fizički, od čega je:

- lični prenos imovine je prenos imovine iz Brčko Distrikta u inostranstvo ili iz inostranstva u Brčko Distrikt uključujući poklone i pomoć, rentu, nasljedstvo, podmirenje duga useljenika u matičnoj zemlji, prenos imovine iseljenika u inostranstvo i dohotka osoba zaposlenih u Bosni i Hercegovini koji nisu rezidenti.
- fizički prenos je svaki prenos gotovine u konvertibilnim markama, strane gotovine, čekova i materijaliziranih vrijednosnih papira iz Brčko Distrikta u inostranstvo ili iz inostranstva u Brčko Distrikt.

Jednostrani prenosi predstavljaju kapitalne poslove u skladu sa članom 2. Zakona o deviznom poslovanju.

U skladu sa članom 6. Zakona o deviznom poslovanju plaćanje, naplaćivanje i prenos po tekućim i kapitalnim poslovima između rezidenata i nerezidenata vrši se slobodno, u skladu s ovim zakonom.

Komentar

Zakoni o deviznom poslovanju unutar Bosne i Hercegovine su ujednačeni kada su u pitanju definicije tekućeg posla i jednostranog prenosa imovine. Donacije nisu uopće obuhvaćene definicijom tekućeg posla niti u jednom od zakona iako definicija tekućeg posla nije iscrpna već može da uključuje i druge tekuće poslove. S druge strane, jednostrani prenosi imovine su prepoznati kao kapitalni poslovi, ali samo od strane fizičkog lica u korist fizičkog lica. Postavlja se pitanje, ukoliko donacije nisu prepoznate kao tekući ili kapitalni posao, da li su one dopuštene. Dodatno, postavlja se pitanje da li su dopušteni prenosi iz inostranstva i obrnuto između pravnih lica na ime donacija ili između pravnog i fizičkog lica.

S obzirom da su u praksi postojali primjeri kada su donacije smatrane nedopuštenim od strane inostranog pravnog lica pravnom licu u Bosni i Hercegovini, to je nužno razmotriti u kojim slučajevima bi donacija iz inostranstva pravnom licu bila dopuštena.

U skladu sa Zakonom o udruženjima i fondacijama Bosne i Hercegovine (član 46.) i Zakonom o udruženjima i fondacijama Brčko Distrikta (član 36.) udruženja i fondacije se mogu finansirati iz inostranih priloga, te bi tumačenje da je inostrana donacija suprotna zakonu bila u koliziji s Zakonima o udruženjima i fondacijama BiH i BD, gdje je izričito propisano da je to dopušten način finansiranja. Zakoni o udruženjima i fondacijama Republike Srpske i Federacije Bosne i Hercegovine također propisuju da se udruženja i fondacije mogu finansirati iz priloga fizičkih i pravnih lica, bez da su na bilo kakav način ograničili da se mora raditi o domaćim licima, iz čega je jasno da ne postoji nikakvo ograničenje u pogledu mjesta prebivališta ili sjedišta donatora.

Zakoni o udruženjima i fondacijama

U okviru ove analize, analizirana su četiri zakona o udruženjima i fondacijama, koji su na snazi u Bosni i Hercegovini:

- Zakon o udruženjima i fondacijama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 32/01, 42/03, 63/08, 76/11 i 94/16);
- Zakon o udruženjima i fondacijama Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", br. 45/02 i 85/07 – autentično tumačenje);
- Zakon o udruženjima i fondacijama Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 52/01 i 42/05); i
- Zakon o udruženjima i fondacijama Brčko Distrikta BiH ("Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH", br. 41/20).

Bosna i Hercegovina

Prema članu 2. Zakona o udruženjima i fondacijama udruženje je svaki oblik dobrovoljnog povezivanja tri ili više fizičkih ili pravnih lica, u svim kombinacijama, radi unapređenja i ostvarivanja nekog zajedničkog ili općeg interesa ili cilja, u skladu sa Ustavom i zakonom, a čija svrha nije sticanje dobiti. Fondacija je istim članom definirana kao pravno lice koje nema svoje članstvo, a čiji je cilj upravljanje određenom imovinom u općem interesu ili u dobrotvorne svrhe. Registar udruženja i fondacije na nivou BiH vodi Ministarstvo pravde BiH.

Članom 3. Zakona propisano je da fizička lica koja su državljani Bosne i Hercegovine i stranci koji imaju boravište u Bosni i Hercegovini i pravna lica koja su u Bosni i Hercegovini registrovana, slobodno i dobrovoljno osnivaju udruženja ili fondacije u skladu sa Ustavom i zakonima Bosne i Hercegovine. Dakle, fizička lica, stranci ne mogu osnivati udruženja i fondacije bez da u BiH imaju odobren boravak što čini svojevrstu prepreku, jer pribavljanje boravišne dozvole zahtijeva ispunjavanje uslova predviđenih Zakonom o strancima BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 37/15). Isti uslov je propisan i Pravilnikom o načinu vođenja registra udruženja i fondacija Bosne i Hercegovine i stranih međunarodnih udruženja i fondacija i drugih neprofitnih organizacija ("Službeni glasnik BiH", broj: 68/18) ukoliko je osoba ovlaštena za zastupanje udruženja ili fondacije strani državljanin/ka. Također, članom 26. stav 4. Zakona propisuje da član upravnog odbora ne može biti lice zaposleno u fondaciji te član drugih organa fondacije.

Članom 4. Zakona definirane su djelatnosti koje može da obavlja udruženje, odnosno fondacija te na koji način ostvaruje i upravljanja vrijednostima:

- nije dozvoljeno direktno ili indirektno sticanje dobiti ili druge materijalne koristi ostvarene iz djelatnosti udruženja ili fondacije: osnivačima, članovima udruženja, članovima upravljačkih organa, odgovornim licima, radnicima ili donatorima;
- ograničenje iz prethodne tačke se ne odnosi na naknade za rad ili nadoknade troškova tim licima u vezi sa ostvarivanjem zakonitih ciljeva i aktivnosti utvrđenih statutom udruženja ili fondacije;
- ograničenja iz ovog člana neće uticati na imovinu udruženja i fondacije iz člana 46. ovog zakona.

Članom 5. Zakona propisano je da ciljevi i djelatnosti registriranog udruženja odnosno fondacije ne mogu uključivati angažovanje u predizbornoj kampanji, prikupljanje sredstava za kandidate ili finansiranje kandidata odnosno političkih partija. Finansiranje političkih partija u BiH regulirano je Zakonom o finansiranju političkih stranaka („Službeni glasnik BiH“ broj 95/12 i 41/16) kojim su propisani uslovi i ograničenja.

Član 13. i 21. Zakona propisuje da udruženja i fondacije koje su upisane u Registar mogu sprovesti programe i projekte od javnog interesa. Programima ili projektima od javnog interesa koje donose institucije Bosne i Hercegovine smatraju se zaokružene i tematski jasno određene aktivnosti čije sprovođenje dugoročno ili u ograničenom roku djelovanja daje prepoznatljivu dodatnu društvenu vrijednost kojom se podiže kvalitet života pojedinaca, odnosno unapređuje razvoj društvene zajednice. Institucije Bosne i Hercegovine na osnovu sprovedenog javnog poziva ili konkursa, zaključuju ugovore sa udruženjima i fondacijama o sprovođenju programa ili projekata od javnog interesa. Aktivnostima od javnog interesa udruženja i fondacija smatraju se posebno aktivnosti udruženja koje doprinose promociji ljudskih prava, prava osoba sa invaliditetom, zaštite djece sa teškoćama u razvoju, prava nacionalnih manjina, jednakosti i ravnopravnosti u borbi protiv diskriminacije, zaštite od nasilja, aktivnosti djece i mladih, borbe protiv različitih oblika zavisnosti, razvijanja volonterizma, humanitarnih aktivnosti, socijalne zaštite, zaštite životne sredine, zaštite prirode, zaštite zdravlja ljudi, umjetnosti, obrazovanja, kulture i svih drugih aktivnosti koje se po svojoj prirodi mogu smatrati djelovanjem od javnog interesa.

Obaveze udruženja i fondacija koja su dobila sredstva za sprovođenje programa ili projekata od javnog interesa je da podnose izvještaj davaocu tih sredstava i informišu javnost putem svoje web stranice te mogu ostvariti poreske, carinske i druge olakšice, u skladu sa posebnim propisima.

Član 23. Zakona propisuje da iznos novčanih sredstava ili drugih vidova imovine koju osnivač ulaže prilikom registracije fondacije ne može biti manji od 2.000,00 KM (cca 1.000,00 EUR).

Član 46. stav 1. propisuje šta sve može uključivati prihode udruženja i fondacija:

- članarina, kada je u pitanju udruženje;
- dobrovoljne priloge i poklone javnih institucija, fizičkih i pravnih lica, kako stranih tako i domaćih, u gotovini, uslugama ili imovini bilo koje vrste;
- državne subvencije i ugovore sa državom, javnim institucijama, fizičkim i pravnim licima, kako domaćim tako i stranim;
- prihod od kamata, dividendi, dobiti od kapitala, zakupnina, honorara i sličnih izvora pasivnog prihoda; i
- prihod stečen kroz ostvarivanje ciljeva i aktivnosti udruženja ili fondacije, kako je određeno statutom.

U skladu sa članom 47. stav 1. Zakona udruženja i fondacije dužni su voditi poslovne knjige i podnositi finansijske izvještaje u skladu sa propisima kojima se uređuje računovodstvo neprofitnih organizacija. Godišnji finansijski izvještaj udruženje i fondacija podnose skupštini, odnosno upravnom odboru, na način utvrđen statutom.

Organizacije civilnog društva koje se bave humanitarnim djelatnostima se osnivaju u skladu sa odredbama ovog zakona.

Federacija Bosne i Hercegovine

Prema članu 2. Zakona o udruženjima i fondacijama, udruženje je svaki oblik dobrovoljnog povezivanja više fizičkih ili pravnih lica radi unapređenja i ostvarivanja nekog zajedničkog ili općeg interesa ili cilja, u skladu s Ustavom i Zakonom, a čija osnovna svrha nije sticanje dobiti. Fondacija je pravno lice koje nema svoje članstvo, a cilj njenog osnivanja je upravljanje određenom imovinom u općem ili zajedničkom interesu.

Član 26. Zakona predviđa da Registar udruženja vodi Federalno ministarstvo ako se statutom udruženja predvidi da će udruženje djelovati na području dva ili više kantona, a ako se statutom predvidi da će udruženje djelovati na području jednog kantona, registar udruženja će voditi nadležni kantonalni organ. Na nivou Federacije BiH Registar vodi Federalno ministarstvo pravde.

Članom 3. Zakona propisano je da ciljevi i djelatnost udruženja ili fondacije ne mogu uključivati angažiranje u predizbornoj kampanji političkih stranaka i kandidata, prikupljanje sredstava za političke stranke i njihove kandidate i finansiranje kandidata, odnosno političkih stranaka.

Udruženja i fondacije mogu u skladu sa članom 4. Zakona radi ostvarivanja svojih statutarnih ciljeva i djelatnosti osnivati subjekte za privrednu i drugu djelatnost pod uvjetima utvrđenim zakonom i statutom udruženja odnosno fondacije. Također, ovim članovima propisano je da:

- Udruženje ili fondacija mogu obavljati nesrodne privredne djelatnosti (privredne djelatnosti koje nisu neposredno povezane s ostvarivanjem osnovnih statutarnih ciljeva udruženja ili fondacije) samo preko posebno osnovanog pravnog lica;
- Dobit koju udruženje ili fondacija ostvari iz nesrodnih privrednih djelatnosti može se upotrijebiti samo za ostvarivanje ciljeva koji se utvrde statutom;
- Nije dopušteno direktno ili indirektno sticanje dobiti ili druge materijalne koristi ostvarene iz djelatnosti udruženja ili fondacije: osnivačima, članovima udruženja, članovima upravljačkih tijela, odgovornim licima, djelatnicima ili donatorima. Ograničenje se ne odnosi se na naknade za rad ili nadoknade troškova tim licima u vezi sa ostvarivanjem zakonitih ciljeva i aktivnosti utvrđenih statutom udruženja ili fondacije;
- Ograničenja iz ovog člana neće uticati na imovinu udruženja ili fondacije iz člana 38. ovog Zakona;

Član 38. Zakona propisao je da imovinu udruženja i fondacija čine:

- članarine, kada je u pitanju udruženje;
- dobrovoljni prilozi i pokloni fizičkih i pravnih lica;
- sredstva dodijeljena iz budžeta;
- prihodi od kamata, dividendi, dobiti od kapitala, zakupnina, honorara i sličnih izvora pasivnih prihoda;
- prihodi stečeni obavljanjem privredne djelatnosti;
- drugi prihodi stečeni, u skladu sa Zakonom i statutom.

Članom 5. Zakona propisano je da ako ciljevi udruženja ili fondacije nisu u suprotnosti sa Ustavom, ovim zakonom i pravnim sistemom, udruženje odnosno fondacija, sa sjedištem na području Republike Srpske, može obavljati svoju djelatnost na području Federacije bez daljnjih administrativnih uvjeta. U tom slučaju se upis udruženja vrši se na način što se podaci iz rješenja o upisu udruženja registriranog u Republici Srpskoj prenose u registar udruženja u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Član 11. Zakona propisuje da udruženje mogu osnovati najmanje tri fizička odnosno pravna lica koja su državljani Bosne i Hercegovine, ili stranci koji su stalno nastanjeni ili borave duže od jedne godine na teritoriji Federacije sami ili zajedno s građanima Federacije. Ovaj član nije usklađen sa Zakonom o udruženjima i fondacijama Bosne i Hercegovine.

Član 21. Zakona propisuje da iznos novčanih sredstava ili drugih vidova imovine koju osnivač ulaže prilikom osnivanja fondacije ne može biti manji od 2.000,00 KM (cca 1.000.00 EUR).

U skladu sa članom 39. nadzor nad namjenskim korištenjem i raspolaganjem sredstvima udruženja ili fondacija vrši organ udruženja ili fondacije određen statutom. Član 40. Zakona propisuje da su udruženja i fondacija dužni uredno voditi poslovne knjige i sastavljati finansijske izvještaje, u skladu sa Zakonom i drugim propisima.

Član 41. propisuje postupanje organa udruženja i fondacije prilikom upravljanja imovinom udruženja ili fondacije s pažnjom dobrog domaćina. Ako udruženje ili fondacija obavlja privrednu djelatnost, u skladu s odredbama ovog Zakona, članovi upravnog odbora dužni su upravljati imovinom koja se koristi za obavljanje te djelatnosti s pažnjom dobrog privrednika. Član organa udruženja ili fondacije ne može glasati o imovinskim pitanjima u kojima se on, njegov bračni drug ili njegov srodnik do trećeg stepena pojavljuje kao zainteresirano lice. Članovi organa udruženja ili fondacije dužni su osigurati da se svi pravni poslovi udruženja ili fondacije zaključuju po tržišnoj vrijednosti, ili po uvjetima koji su povoljniji za udruženje ili fondaciju.

Organizacije civilnog društva koje se bave humanitarnim djelatnostima se također osnivaju u skladu sa ovim zakonom, jednako kao i sve ostale organizacije civilnog društva. Međutim, na njih se dodatno primjenjuju i određeni članovi Zakona o humanitarnoj djelatnosti i humanitarnim organizacijama i to članovi:

- 2. (definicija humanitarne djelatnosti);
- 5. (podsticanje humanitarne djelatnosti kroz ukupnu ekonomsku i socijalnu politiku);
- 11. (humanitarne organizacije s javnim ovlaštenjima);
- 12. (vjerske organizacije kao humanitarne organizacije);
- 22. stav 2. (Organizacije UN nisu humanitarne strane organizacije);
- 26. (strane humanitarne organizacije i dozvola za rad);
- 27. (strane humanitarne organizacije i dozvola za rad);
- 29. stav 2. (izvještavanje od strane stranih humanitarnih organizacija);
- 30. stav 1. (primjena zakona na strane naučne i stručne organizacije);
- 34. (nadzor nad radom)
- 35. (nadzor nad radom)

Ostali članovi navedenog zakona su stavljeni van snage donošenjem Zakona o udruženjima i fondacijama.

Republika Srpska

Prema članu 2. Zakona o udruženjima i fondacijama, udruženje je svaki oblik dobrovoljnog povezivanja više fizičkih ili pravnih lica radi unapređenja ili ostvarivanja nekog zajedničkog ili općeg interesa ili cilja, u skladu sa Ustavom i zakonom, a čija osnovna svrha nije sticanje dobiti. Fondacija je pravno lice koje nema svoje članstvo, koje se osniva radi upravljanja određenom imovinom u javnom ili zajedničkom interesu. Udruženja i fondacije ostvaruju carinske, poreske i druge olakšice za svoj rad u skladu sa zakonom.

U skladu sa članom 13. Zakona, udruženje mogu osnovati najmanje tri fizička ili pravna lica dok u skladu sa članom 18. Zakona fondacija može biti osnovana od strane jednog ili više fizičkih ili pravnih lica.

U skladu sa članom 25. stav 1. Zakona, udruženje ili fondacija se upisuje u registar udruženja ili registar fondacije koga vodi osnovni sud u sjedištu okružnog suda na čijem području udruženje ili fondacija ima svoje sjedište.

Članom 3. propisano je da ciljevi i djelatnost udruženja i fondacija ne mogu uključivati angažovanja u predizbornoj kampanji političkih stranaka i kandidata, prikupljanje sredstava za političke stranke i kandidate i finansiranje kandidata, odnosno političkih stranaka.

U skladu sa članom 4., udruženja ili fondacije mogu obavljati djelatnost kojom se stiče dobit (privrednu djelatnost) jedino ako sticanje dobiti nije osnovni statutaran cilj udruženja ili fondacije. Višak prihoda nad rashodima ostvaren obavljanjem privredne djelatnosti mora se investirati u osnovne statutarne aktivnosti udruženja ili fondacije. Nije dozvoljena direktna niti indirektna raspodjela viška prihoda nad rashodima iz privredne djelatnosti osnivačima, članovima udruženja, članovima upravljačkih organa, odgovornim licima, radnicima, donatorima ili trećim licima.

Ovo ograničenje se ne odnosi na primjerene nadoknade niti na pokriće troškova u vezi sa ostvarivanjem ciljeva aktivnosti utvrđenih statutom udruženja ili fondacije. Udruženja ili fondacije mogu obavljati privredne djelatnosti koje su neposredno povezane sa ostvarivanjem njihovih osnovnih statutaran ciljeva i aktivnosti (srodne privredne djelatnosti) bez obaveze formiranja posebnog pravnog lica. Udruženja ili fondacije obavljaju privredne djelatnosti koje nisu neposredno povezane sa ostvarivanjem njihovih osnovnih statutaran ciljeva i aktivnosti (nesrodne privredne aktivnosti) preko posebno osnovanog pravnog lica. Ni jedna odredba iz ovog člana neće ograničiti imovinu udruženja i fondacije iz člana 35. ovog zakona.

U skladu sa članom 35. imovinu udruženja ili fondacija čine:

- dobrovoljni prilozi i pokloni koji imaju novčanu vrijednost;
- finansijska sredstva iz budžetskih donacija i poreza;
- subvencije i ugovori sa fizičkim i pravnim licima;
- prihod od kamata, dividendi, dobiti od, kapitala, zakupnina, honorara i sličnih izvora pasivnog prihoda;
- prihod stečen putem ostvarivanja ciljeva i aktivnosti udruženja ili fondacije;
- članarina, kada je u pitanju udruženje,
- i ostali prihodi ostvareni zakonitim korištenjem imovine i sredstava organizacije.

U skladu sa članom 5. Zakona udruženja i fondacije podnose godišnji izvještaj o radu i finansijski izvještaj u skladu sa zakonom, drugim propisima.

Članom 8a. propisano je da udruženje može steći status udruženja od javnog interesa ako njegovo djelovanje prevazilazi interese njegovih članova i ako je namijenjeno interesu javnosti, odnosno nekim njenim segmentima, u sljedećim oblastima: zdravstvo, nauka, socijalna zaštita, zaštita okoline, civilno društvo, ratni veterani, ljudska prava, prava manjina, pomoć siromašnim i socijalno ugroženim, pomoć invalidima, djeci i starijim licima, tolerancija, kultura, amaterski sportovi, vjerske slobode, pomoć žrtvama elementarnih nepogoda, udruženja potrošača i drugim oblastima od javnog interesa. Smatra se da udruženje djeluje u dobrotvorne svrhe ako je osnovano s prvenstvenim ciljem da pomaže licima i grupama kojima je pomoć potrebna. Status udruženja od javnog interesa utvrđuje Vlada Republike Srpske na prijedlog Ministarstva uprave i lokalne samouprave, uz prethodno mišljenje nadležnog ministarstva, po osnovu: 1) historijskog; 2) kulturološkog; 3) multietničkog; 4) teritorijalnog principa; i 5) socijalnog-humanitarnog principa.

Udruženje i fondacija raspolaže svojom imovinom u skladu sa statutom i zakonom. Udruženja i fondacija su dužne voditi poslovne knjige i sastavljati finansijske izvještaje u skladu sa zakonom. Organi udruženja i fondacije su dužni da upravljaju imovinom udruženja i fondacije sa pažnjom dobrog domaćina. Ukoliko udruženje ili fondacija obavlja privrednu djelatnost, članovi upravnog odbora raspolažu imovinom koja se koristi za obavljanje privredne djelatnosti s pažnjom dobrog privrednika.

Organizacije civilnog društva koje se bave humanitarnim djelatnostima se osnivaju u skladu sa odredbama ovog zakona.

Brčko Distrikt

Prema članu 14. Zakona, udruženje je svaki oblik dobrovoljnog povezivanja tri ili više fizičkih ili pravnih lica čija svrha nije sticanje dobiti, nego ostvarivanje i unapređenje određenog zajedničkog ili općeg interesa ili cilja, u skladu s Ustavom Bosne i Hercegovine, zakonima Bosne i Hercegovine te Statutom i zakonima Brčko Distrikta. U skladu sa članom 25. Zakona fondacija je pravno lice koje nema svoje članstvo, a osnovana je od jednog ili više fizičkih ili pravnih lica, čija je svrha upravljanje određenom imovinom u općem interesu ili u humanitarne svrhe.

Registraciju udruženja i fondacija u Brčko Distriktu u skladu sa članom 33. Zakona vrši Osnovni sud.

Član 5. Zakona propisuje da udruženje i fondacija može obavljati srodne privredne djelatnosti ako je osnovna svrha takve djelatnosti ostvarivanje ciljeva utvrđenih statutom udruženja i fondacije. Udruženje i fondacija može obavljati i nesrodne privredne djelatnosti koje su neposredno povezane s ostvarivanjem osnovnih ciljeva utvrđenih statutom udruženja i fondacije. Privrednu djelatnost udruženje i fondacija može obavljati ako je osnuje pravno lice. Dobit koju udruženje i fondacija ostvari obavljanjem privredne djelatnosti može se upotrijebiti za ostvarivanje ciljeva utvrđenih statutom udruženja i fondacije i za druge svrhe se ne može koristiti.

Nije dozvoljeno sticanje dobiti ili bilo koje druge materijalne koristi ostvarene iz djelatnosti udruženja i fondacije:

- osnivačima;
- članovima udruženja;
- članovima organa upravljanja i rukovođenja;
- licima ovlaštenim za zastupanje;
- zaposlenicima;
- donatorima ili
- bliskim srođnicima nabrojanih lica.

Ograničenja se ne odnose na plate, naknade za rad ili naknade troškova navedenim licima, koji su nastali radi ostvarivanja ciljeva utvrđenih statutom udruženja i fondacije.

U skladu sa članom 7. Zakona ciljevi i aktivnosti udruženja i fondacije ne mogu uključivati angažiranje u predizbornoj kampanji, prikupljanju sredstava za političkog kandidata ili političku stranku, finansiranje i promoviranje političkog kandidata ili političke stranke.

Članom 12. Zakona propisano je da fizičko lice koje je državljanin Bosne i Hercegovine i stranac koji ima boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine duže od jedne godine i pravno lice registrirano u Bosni i Hercegovini, može osnovati udruženje i fondaciju u skladu s Ustavom Bosne i Hercegovine, zakonima Bosne i Hercegovine te Statutom i zakonima Brčko Distrikta. Dakle, udruženje i fondaciju ne mogu osnovati stranci koji nemaju boravak u Brčko Distriktu ili ga imaju u trajanju kraćem od 1 godine.

Član 36. stav 1. propisuje da imovinu udruženja i fondacije čini:

- članarina udruženja;
- novčana sredstva, nepokretne i pokretne stvari, kao i druga imovinska prava;
- dobrovoljni prilog i poklon fizičkog i pravnog lica, kako domaćeg tako i stranog u gotovom novcu, uslugama ili imovinskim pravima;
- sredstva za finansiranje i sufinansiranje programa i projekata od javnog interesa;
- prihod od kamate, dividende, dobiti, zakupnine, honorara i drugog sličnog izvora;
- prihod stečen kroz ostvarivanje ciljeva i aktivnosti udruženja i fondacije, kako je određeno statutom.

Udruženje i fondacija su dužni na zahtjev fizičkog i pravnog lica iz stava 1 tačke c) ovog člana dostaviti izvještaj o načinu raspolaganja tom imovinom.

Član 37. propisuje da ukoliko udruženje, odnosno fondacija koristi sredstva budžetskog korisnika za finansiranje ili sufinansiranje programa i projekata od javnog interesa, dužna je podnijeti izvještaj o raspolaganju tim sredstvima u skladu s ovim zakonom, Zakonom o budžetu i Zakonom o izvršenju budžeta Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Također, Član 40. propisuje da udruženje, odnosno fondacija mogu učestvovati na javnom pozivu za finansiranje, odnosno sufinansiranje projekata i programa od javnog interesa koji budžetski korisnik objavi u skladu sa Zakonom o budžetu.

Organizacije civilnog društva koje se bave humanitarnim djelatnostima se osnivaju u skladu sa odredbama ovog zakona.

Komentar

Zakoni o udruženjima i fondacijama na nivou BiH i Federacije BiH propisuju minimalni cenzus za osnivanje fondacije u iznosu od 2.000,00 KM (cca 1.000,00 EUR). Ovo nema svoje teorijsko i praktično opravdanje jer se radi o nečlanskom obliku organizovanja u neprofitne svrhe, koji ne mora da ima osnovnu imovinu. Ovakav imovinski cenzus ne predstavlja nikakvu garanciju da će fondacija moći da uspješno obavlja svoju statutarnu djelatnost i može samo destimulativno djelovati na osnivanje fondacije.

Organizacije civilnog društva koje se bave humanitarnim djelatnostima se osnivaju u skladu s odredbama ovih zakona. U svrhu jačanja sistema državne kontrole nad organizovanjem humanitarnih i drugih akcija i prikupljanjem sredstava, neophodna je dalja analiza i rad na nacrtu Zakona o humanitarnim organizacijama (koji postoji na nivou Bosne i Hercegovine), sa ciljem da ovakav zakon riješi pitanje humanitarne djelatnosti na sveobuhvatan i detaljan način. Dodatno, nužno je zakonski urediti termin donacije, kao i humanitarnih organizacija i humanitarnih aktivnosti.

Ne postoji jedinstven registar organizacija civilnog društva u Bosni i Hercegovini.

Zakoni o volontiranju

U Bosni i Hercegovini na snazi su tri zakona o volontiranju:

- Zakon o volontiranju ("Sl. novine FBiH", br. 110/12);
- Zakon o volontiranju ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 89/13);
- Zakon o volontiranju ("Sl. glasnik Brčko Distrikta BiH", br. 34/2018).

Federacija Bosne i Hercegovine

U članu 2. Zakona o volontiranju, volontiranje je definirano kao aktivnost od interesa za Federaciju Bosne i Hercegovine kojom se doprinosi poboljšanju kvaliteta života, aktivnom uključivanju građana u društvene procese i razvoju humanijeg i ravnopravnijeg demokratskog društva.

Zakon o volontiranju nije povezan sa odredbama Zakona o porezu na dohodak. Prava na novčane naknade iz člana 14. definiraju se ugovorom o volontiranju, a novčane naknade iz člana 14 ne smatraju se dohotkom u smislu Zakona o porezu na dohodak Federacije BiH.

Članom 14. propisano je da novčanom naknadom ili imovinskom koristi za volontere ne smatraju se sljedeće novčane naknade troškova volontiranja:

- računom potvrđene novčane naknade isplaćene za plaćanje radne odjeće, opreme i predmeta za zaštitu potrebnih za volontiranje;
- novčane naknade isplaćene u svrhu troškova putovanja, smještaja i ishrane koji nastanu u vezi sa volontiranjem;
- računom potvrđene novčane naknade isplaćene u svrhu troškova ishrane, zbrinjavanja i obuke životinje u vlasništvu volontera koja učestvuje u aktivnostima volontiranja;
- novčane naknade isplaćene u svrhu plaćanja medicinskih usluga i vakcina primljenih u svrhu obavljanja volontiranja,
- novčane naknade isplaćene za troškove obuke van školskog sistema potrebne za volontiranje;
- računom potvrđene novčane naknade isplaćene u svrhu troškova koji nastanu u vezi sa izvršavanjem volonterskih usluga i aktivnosti;
- novčane naknade isplaćene za premije osiguranja volontera za slučaj smrti, fizičke povrede ili profesionalne bolesti tokom volontiranja, odnosno novčane naknade u svrhu osiguranja odgovornosti za štetu nastalu kod organizatora volontiranja ili trećeg lica;
- džeparac za putovanja isplaćen volonterima, uz uvjet da iznos džeparca ne prelazi iznos od 75% dnevnice propisane za državne službenike;
- novčana naknada isplaćena za pribavljanje dokumenata ili plaćanje administrativnih taksi nužnih za omogućavanje volontiranja;
- isplaćeni novčani iznosi dobitnicima nagrade za volontiranje u skladu sa članom 18.

Međutim, Zakonom o volontiranju utvrđeno je niz obaveza organizatorima volontiranja čiju svrsishodnost treba razmotriti. Naprimjer, prema članu 6. Zakona, organizator volontiranja mora biti akreditiran od Ministarstva pravde za organiziranje dugoročnog volontiranja, u skladu s članom 26. Zakona. Dodatno, članom 22. Zakona o volontiranju je predviđena obaveza za organizatora volontiranja da, u slučaju lišenja poslovne sposobnosti volontera, zaključi novi ugovor o volontiranju za preostali dio poslovne sposobnosti volontera, što su činjenice koje vrlo vjerovatno organizator volontera ne zna, nema kapaciteta da provjeri ili ni ne može provjeriti zbog zaštite ličnih podataka.

Također, u skladu sa članom 19. Zakona, organizatori volontiranja su dužni su jednom godišnje dostaviti Ministarstvu pravde izvještaj o svim volonterskim aktivnostima, koji sadrže podatke o volonterima i broju sati koji su uloženi u volonterske aktivnosti, a posebno o broju maloljetnih volontera i njihovim aktivnostima. U članu 20. je dodatno propisano da se ugovor o volontiranju zaključuje u pisanom obliku prije početka volontiranja.

Član 25. ovog zakona propisuje dodatne obaveze organizatora i to:

- osigurati volonteru zaštitu tokom obavljanja volontiranja propisanu Zakonom o radu i drugim zakonskim i podzakonskim propisima koji uređuju oblast zaštite na radu;
- poštovati prava volontera;
- izvršiti ugovorene obaveze prema volonterima;
- osigurati uvjete za poštovanje prava volontera;
- dobiti od Ministarstva pravde akreditaciju za organiziranje dugoročnog volontiranja;
- prijaviti volontera Ministarstvu pravde ili instituciji za evidentiranje volontiranja i odjaviti ga u slučaju prijevremenog raskida ugovora u skladu s članom 27. ovog zakona;
- izdati volonteru pisanu potvrdu o volontiranju te u nju upisati podatke u skladu s članom 30. ovog zakona;
- izdati volonteru volontersku knjižicu u slučaju dugoročnog volontiranja;
- osigurati materijale i sredstva za obavljanje volonterskih aktivnosti;
- isplatiti ugovorene troškove volonteru;
- osigurati volonteru tajnost ličnih podataka i zaštitu privatnosti;
- osigurati druge uvjete i poštovati prava propisana ovim zakonom.

Organizator volontiranja obavezan je volontera osigurati od profesionalne bolesti i posljedica nesreće na poslu u slučaju:

- volontiranja u uvjetima opasnim za život i zdravlje volontera;
- da volonter nije zdravstveno osiguran po nekoj drugoj osnovi.

Republika Srpska

U članu 2. Zakona o volontiranju, volontiranje se definira kao aktivnost od općeg interesa za Republiku Srpsku kojomt se doprinosi poboljšanju kvaliteta života, aktivnom uključivanju građana u društvene procese i razvoju humanijeg i ravnopravnijeg demokratskog društva.

Zakon o volontiranju nije u vezi sa odredbama Zakona o porezu na dohodak. Pravo nadoknade regulirano je isključivo u okviru oblasti volontiranja.

U članu 25. Zakona o volontiranju, propisuje se nadoknade ugovorenih troškova, za svaki slučaj posebno i to:

- računom potvrđene novčane naknade za nabavku radne odjeće, opreme i predmeta za zaštitu potrebnih za volontiranje;
- računom potvrđene novčane naknade isplaćene u svrhu troškova putovanja, smještaja i ishrane koji nastanu u toku aktivnosti volontiranja;
- računom potvrđene novčane naknade isplaćene u svrhu troškova ishrane, zbrinjavanja i obuke životinje u vlasništvu volontera koja učestvuje u aktivnostima volontiranja,

- novčane naknade isplaćene u svrhu primanja medicinskih usluga i vakcina,
- novčane naknade isplaćene za troškove obuke potrebne za volontiranje,
- novčane naknade isplaćene za premije osiguranja volontera za slučaj smrti, fizičke povrede ili profesionalne bolesti tokom volontiranja, odnosno novčane naknade u svrhu osiguranja odgovornosti za štetu nastalu kod organizatora volontiranja ili trećeg lica,
- novčana naknada isplaćena za pribavljanje dokumenata ili plaćanje administrativnih taksi neophodnih za volontiranje,
- mjesečni troškovi ishrane i prevoza volontera u ukupnom iznosu do 30% od prosječne mjesečne neto plate zaposlenih u Republici Srpskoj prema posljednjem zvaničnom podatku republičkog organa nadležnog za poslove statistike i
- isplaćeni novčani iznosi dobitnicima nagrade Republike Srpske za volontiranje ili nagrade za volontiranje definirane od strane jedinice lokalne samouprave.

Zakon o volontiranju utvrđuje određene troškove organizatorima volontiranja čiju svrsishodnost treba razmotriti.

Organizator volontiranja obavezan je da:

- osigura volonteru zaštitu tokom obavljanja volonterskog rada propisanu u skladu sa zakonom koji uređuje oblast zaštite na radu;
- poštuje prava volontera;
- izvrši ugovorne obaveze prema volonterima;
- osigura uslove za poštovanje prava volontera;
- evidentira volonterske aktivnosti u volonterskoj knjižici volontera;
- osigura materijale i sredstva za obavljanje volonterskih aktivnosti;
- osigura isplatu ugovorenih troškova volonteru;
- osigura volonteru tajnost ličnih podataka i zaštitu privatnosti;
- omogući volonterima korištenje dodatnog plaćenog slobodnog radnog dana ako volontiranje organizuje privredno društvo ili javno preduzeće; i
- osigura druge uslove i prava propisana ovim zakonom.

Organizator volontiranja obavezan je da volontera osigura od profesionalne bolesti i posljedica nesreće na poslu u slučaju:

- volontiranja u uslovima opasnim za život i zdravlje volontera; i
- kadaje tako ugovoreno.

Brčko Distrikt

U članu 2. Zakona o volontiranju, volontiranje se definira kao organizirano i dobrovoljno ulaganje vremena, znanja i vještina s ciljem pružanja usluge ili obavljanja aktivnosti od općeg ili zajedničkog interesa, ili za dobro drugog lica, bez isplate novčane naknade ili potraživanja druge imovinske koristi, osim ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Troškovi volontiranja koji se ne smatraju naknadom ili imovinskom koristi za volontera, osim ukoliko zakonom ili ugovorom nije drugačije propisano, jesu:

- računom potvrđeni novčani izdaci;
- za nabavku radne odjeće, opreme i predmeta za zaštitu potrebnih za volontiranje;
- isplaćeni u svrhu troškova putovanja, smještaja i ishrane koji nastanu u toku aktivnosti volontiranja;
- isplaćeni u svrhu troškova ishrane, zbrinjavanja i obuke životinje u vlasništvu volontera koja učestvuje u aktivnostima volontiranja;
- isplaćeni u svrhu primanja medicinskih usluga i vakcina;
- isplaćeni za troškove obuke potrebne za volontiranje;
- isplaćeni za premije osiguranja volontera za slučaj smrti, fizičke povrede ili profesionalne bolesti tokom volontiranja, odnosno novčani izdaci u svrhu osiguranja odgovornosti za štetu nastalu kod organizatora volontiranja ili trećeg lica;
- isplaćeni za pribavljanje dokumenata ili plaćanje administrativnih taksi neophodnih za volontiranje, mjesečni troškovi ishrane i prevoza volontera u ukupnom iznosu do 30% od prosječne mjesečne neto plate zaposlenih u Brčko Distriktu BiH prema posljednjem zvaničnom podatku organa nadležnog za poslove statistike;
- isplaćeni novčani iznosi dobitnicima nagrade Brčko Distrikta BiH za volontiranje.

Kao i u Republici Srpskoj i u Federaciji Bosne i Hercegovine članom 14. Zakona o volontiranju su utvrđene određene obaveze organizatora volontiranja i to:

- na zahtjev volontera zaključiti ugovor o volontiranju;
- volonteru izdati potvrdu o volontiranju u roku od pet dana od dana kada je elektronskim putem, poštom ili lično dostavio zahtjev za izdavanje potvrde o volontiranju;
- upoznati volontera u pisanoj formi s uslovima i vrstom volontiranja koje će obavljati, eventualnim rizicima u obavljanju volontiranja, i pravima koja mu pripadaju na osnovu ovog zakona, drugih propisa i općih akata organizatora volontiranja;
- upoznati volontera s kodeksom ponašanja, odnosno etičkim pravilima ponašanja koja su propisana u djelatnostima u kojima se obavlja volontiranje;
- konsultovati volontera pri odlučivanju o načinu obavljanja volontiranja;
- osigurati odgovarajuće osposobljavanje volontera, ako je takvo osposobljavanje potrebno za obavljanje volontiranja;
- volonteru osigurati stručnu pomoć i podršku tokom volontiranja;
- volonteru nadoknaditi ugovorene troškove nastale u vezi s volontiranjem;
- osigurati sigurne uslove rada i sredstva i opremu za ličnu zaštitu, u skladu s prirodom volontiranja koje obavlja,
- osigurati zaštitu privatnosti i ličnih podataka volontera.

Komentar

Potrebno je razmotriti svrsishodnost svake zakonske obaveze koje ima organizator volontiranja, da bi se dugoročno stimuliralo volontiranje, naročito imajući u vidu da volonteri ne volontiraju samo u svrhu radnog iskustva, već i iz drugih razloga. Potrebno je povezati Zakon o volontiranju sa Zakonom o porezu na dohodak, da bi se na najbolji način propisao modus isplate naknade volonterima, jer se u praksi susreću različita rješenja. Jedno od mogućih rješenja je i priprema novog nacrtu zakona o volontiranju kojim bi se riješili trenutni praktični problemi.

Zakoni o igrama na sreću

U Bosni i Hercegovini na snazi su tri zakona o igrama na sreću:

- Zakon o igrama na sreću ("Službene novine Federacije BiH", br. 48/15 i 60/15 - ispr.);
- Zakon o igrama na sreću ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 22/19 i 131/20);
- Zakon o igrama na sreću i zabavnim igrama ("Sl. glasnik Brčko Distrikta BiH", br. 37/2004 i 19/2007).

Federacija Bosne i Hercegovine

Prema članu 7. Zakona o igrama na sreću, prihodi ostvareni po osnovu naknada za priređivanje igara na sreću su prihod Federacije.

Dio prihoda ostvarenih po osnovu naknada za priređivanje igara na sreću raspoređuje se za finansiranje programa i projekata udruženja građana i humanitarnih organizacija koji se odnose na:

- liječenje i rehabilitaciju teško oboljele djece i mladih koje je jedino moguće da se provodi van Bosne i Hercegovine i to na osnovu propisa iz oblasti zdravstvenog osiguranja kojima se uređuje ova oblast, kao i liječenje i rehabilitacija teško oboljele djece i mladih čije se liječenje finansira iz Fonda solidarnosti;
- zaštitu prava djeteta koja su žrtve zlostavljanja, pedofilije, prosjačenja;
- zadovoljavanje potreba lica sa invaliditetom u smislu poboljšanja životnih uslova i rada njihovih organizacija;
- učestvovanje u liječenju, prevenciji i borbi protiv ovisnosti o drogi, alkoholu, igrama na sreću i kocki;
- smještaj i utočište žrtvama torture i nasilja (sigurne kuće);
- promoviranje kulture;
- promicanje razvoja profesionalnog i amaterskog sporta u cilju povećanja sredstava fonda za nagrađivanje za istaknute sportske rezultate;
- promoviranje tehničke kulture i udruženja koja se bave inovacijama za nagradni fond za nagrađivanje inovatora za inovacije od međunarodnog značaja;
- rad javnih kuhinja;
- organiziranje akcija dobrovoljnog darivanja krvi, odnosno promociju dobrovoljnog davalaštva krvi.

Za finansiranje gornjih namjena, izdvaja se:

- 50% mjesečne naknade za priređivanja klasičnih lutrijskih igara na sreću;
- 50% od naknada za priređivanja igara na sreću u kasinima;
- 50% od naknada za priređivanje igara klađenja;
- 50% od naknade za priređivanje igara na sreću na automatima;
- 50% od naknade za priređivanje igara na sreću putem interneta;
- 5% od ukupnog iznosa sredstava po osnovu mjesečne naknade uplaćene od strane priređivača.

U članu 17. je utvrđeno da nagradni konkurs i nagradne igre koje priređuju pravna lica s ciljem propagande nisu igre na sreću u smislu ovog zakona i iste se mogu organizovati pod uslovom da se učestvovanje u igri ne naplaćuje posebno, da se nagrade isplaćuju u proizvodima ili uslugama, da se unaprijed uplati 6% od ukupne vrijednosti nagradnog fonda i to: ravnomjerno po 1,5 % Crvenom križu, "Caritasu", "Merhamet MDD" i "Dobrotvoru" i da se pravila igre, uz prethodno odobrenje Federalnog ministarstva finansija, objave u dnevnoj štampi. Ukupna vrijednog nagradnog fonda kojeg sačinjavaju proizvodi i

Republika Srpska

U skladu sa članom 9. Zakona o igrama na sreću koji tretira raspodjelu prihoda od igara na sreću, utvrđeno je sljedeće:

- Za priređivanje igara na sreću priređivači plaćaju naknade koje su utvrđene ovim zakonom i koje predstavljaju prihod budžeta Republike Srpske.
- Raspodjela prihoda iz stava 1. ovog člana vrši se na osnovu uredbе Vlade, kojom se uređuju kriterijumi za utvrđivanje korisnika i način raspodjele sredstava.
 - Prioritet u finansiranju imaju projekti i programi koji se bave:
 - socijalnom zaštitom i humanitarnom djelatnošću;
 - problemima i zadovoljavanjem potreba lica sa invaliditetom;
 - problemima zapošljavanja boračkih kategorija;
 - pronatalitetnom politikom;
 - kulturom;
 - se bave vaninstitucionalnim obrazovanjem i vaspitanjem djece i omladine;
 - doprinosom razvoja sporta;
 - doprinosom borbi protiv droge i svih oblika zavisnosti;
 - razvojem civilnog društva.
 - Za finansiranje organizacija koje se bave djelatnostima iz stava 3. ovog člana izdvaja se najmanje 20% od ostvarene dobiti Lutrije, a koja pripada Akcijskom fondu Republike Srpske, koji je sredstva dužan uplatiti u budžet Republike Srpske.

Brčko Distrikt

Prema članu 3. Zakona, igre na sreću priređuju se s ciljem obezbjeđenja dijela sredstava za zadovoljenje potreba u oblasti socijalno-humanitarnih djelatnosti, fizičke kulture, i sporta za programe aktivnosti omladine, kao i za druge namjene.

Priređivanje klasičnih igara na sreću, pravila igre, izvlačenje dobitaka, fond dobitaka, isplate, štampanje srećaka-listića itd., obavljat će se prema zakonima entiteta, zavisno o kojoj lutriji se radi.

Komentar

Kada je riječ o prihodima nastalim po osnovu naknada od igara na sreću, oni pripadaju entitetima koja dio tih sredstava daju u humanitarne svrhe. Iznosi i postupcima izdvajanja odnosno doniranja u humanitarne svrhe su različiti. U odnosu na Federaciju Bosne i Hercegovine nagradni konkurs i nagradne igre koje priređuju pravna lica s ciljem propagande nisu igre na sreću i iste se mogu organizovati pod uslovom da unaprijed uplati 6% od ukupne vrijednosti nagradnog fonda i to: ravnomjerno po 1,5 % Crvenom križu, "Caritasu", "Merhamet MDD" i "Dobrotvoru"

Zakoni o unutrašnjem platnom prometu

U Bosni i Hercegovini na snazi su dva zakona o unutrašnjem platnom prometu:

- Zakon o unutrašnjem platnom prometu ("Službeno novine Federacije BiH", br. 48/15, 79/15 i 4/21); i
- Zakon o unutrašnjem platnom prometu ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 52/12, 92/12 i 58/19).

Federacija Bosne i Hercegovine

U skladu Zakona o unutrašnjem platnom prometu, ovlaštene organizacije za obavljanje unutrašnjeg platnog prometa su banke i filijale banaka koje imaju dozvolu Agencije za bankarstvo FBiH i drugi subjekti koje poslove ovlaštene organizacije u skladu sa ovim zakonom obavljaju za ovlaštene organizacije. Pojedine poslove platnog prometa mogu obavljati i JP BH Pošta d.o.o. Sarajevo i Hrvatska pošta d.o.o. Mostar (primanje naloga, isplata s računa, prijem pazara, otpremanje gotovog novca ovlaštenim organizacijama).

Pod poslovima unutrašnjeg platnog prometa koje obavljaju ovlaštene organizacije (banke) se smatraju, između ostalog, otvaranje, vođenje i zatvaranje računa učesnika, vođenje evidencija računa učesnika, izvršavanje bezgotovinskih platnih transakcija putem telekomunikacijskih prijenosa, digitalnih ili informaciono-tehnoloških uređaja, evidentiranje platnih transakcija na računima i drugo.

U skladu sa Zakonom o unutrašnjem platnom prometu bezgotovinsko plaćanje je prijenos sredstava s računa platioca na račun primaoca, pri čemu se pod računom smatra račun otvoren kod banke.

Republika Srpska

Zakonom o unutrašnjem platnom prometu Republike Srpske je propisano da se pod unutrašnjim platnim prometom podrazumijeva otvaranje i vođenje računa učesnika i plaćanja između učesnika u unutrašnjem platnom prometu u konvertibilnim markama.

U skladu Zakona o unutrašnjem platnom prometu, ovlaštene organizacije za obavljanje unutrašnjeg platnog prometa su banke i filijale banaka koje imaju dozvolu Agencije za bankarstvo RS i drugi subjekti koje poslove ovlaštene organizacije u skladu sa ovim zakonom obavljaju za ovlaštene organizacije, dok pojedine poslove unutrašnjeg platnog prometa može obavljati Preduzeće za poštanski saobraćaj Republike Srpske a. d. Banja Luka.

Pod poslovima unutrašnjeg platnog prometa koje obavljaju ovlaštene organizacije (banke) se smatraju između ostalog otvaranje, vođenje i zatvaranje računa učesnika, vođenje evidencija računa učesnika, izvršavanje bezgotovinskih platnih transakcija putem telekomunikacijskih prijenosa, digitalnih ili informaciono-tehnoloških uređaja, evidentiranje platnih transakcija na računima i drugo. U skladu sa Zakonom o unutrašnjem platnom prometu bezgotovinsko plaćanje je prijenos sredstava s računa platioca na račun primaoca, pri čemu se pod računom smatra račun otvoren kod banke.

Komentar

U Bosni i Hercegovini, banke su ovlaštene organizacije za obavljanje platnog prometa. Rad banaka je reguliran zakonima o bankama u Bosni i Hercegovine, te one moraju imati dozvolu za rad Agencije za bankarstvo Republike Srpske ili Federacije Bosne i Hercegovine.

Institucije elektronskog novca u Bosni i Hercegovini (poput Paypal) nisu regulirane, te ne mogu obavljati platni promet. Dakle, prilikom organiziranja crowd-funding kampanja u BiH nužno je da bilo koja uplata preko web stranice internet platforme bude izvršena bankovnom karticom (koja je direktno povezana sa bankovnim računom) te se platne transakcije ne mogu vršiti na drugi način.

U onim slučajevima kada se uplata vrši iz inostranstva, transakcije koje se vrše putem institucija elektronskog novca se u praksi vrlo često ipak mogu izvršiti u BiH (što ovisi od konkretne banke u BiH koja provodi transakciju), iako s aspekta Zakona o deviznom poslovanju neke od banaka takve transakcije tretiraju nedopuštenim, jer je Zakonom o deviznom poslovanju FBiH / RS / BD propisano da se svako devizno plaćanje vrši preko banaka. Prema javno dostupnim informacijama 2018. godine je utvrđen Nacrt Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o deviznom poslovanju FBiH kojim se uvodi definicija strane institucije elektronskog novca i čime bi plaćanje iz inostranstva putem institucije elektronskog novca konačno bilo zakonski regulirano.

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

364(497.6)(094.5)

KA općem dobru [Elektronski izvor] : početna analiza zakonskog okvira u Bosni i Hercegovini u oblasti filantropije / Jasmina Suljović ... [et al.]. - El. knjiga. - Sarajevo : Fondacija Mozaik, 2021. - ilustr.

Način pristupa (URL): <https://www.snagalokalnog.ba>. - Nasl. s nasl. ekrana. - Opis izvora dana 11. 01. 2022

ISBN 978-9958-0924-3-5

1. Suljović, Jasmina

COBISS.BH-ID 47149318

